

36 708

Toeslagen

Nr. 16

VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT

Vastgesteld 6 mei 2025

De vaste commissie voor Financiën heeft op 27 maart 2025 overleg gevoerd met mevrouw Palmen, staatssecretaris Herstel en Toeslagen, over:

- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 21 februari 2025 inzake voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen september-december 2024 (19de VGR) (Kamerstuk 31066, nr. 1462);
- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 18 maart 2025 inzake beantwoording vragen commissie over de voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen september-december 2024 (19de VGR) (Kamerstuk 31066, nr. 1462) (Kamerstuk 36708, nr. 2);
- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 14 maart 2025 inzake kabinetsreactie op het advies van de commissie-Van Dam over de voortgang van de hersteloperatie (Kamerstuk 36708, nr. 1);
- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 20 december 2024 inzake afdoening toezeggingen uit commissiedebat Voortgang hersteloperatie toeslagen van 7 november jongstleden (Kamerstuk 31066, nr. 1451);
- de brief van de staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst d.d. 10 december 2024 inzake livegang pilot digitale route aanmeldportaal (Kamerstuk 31066, nr. 1445);
- de brief van de minister van Financiën d.d. 22 november 2024 inzake beleidsreactie op het rapport van de IBTD over de hersteloperaties (Kamerstuk 31066, nr. 1440);
- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 27 maart 2025 inzake reactie op het artikel in De Telegraaf van 26 maart over de Stichting (Gelijk)waardig Herstel (SGH) (Kamerstuk 36708, nr. 7);
- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 26 maart 2025 inzake uitspraak Raad van State over beslistermijnen in bezwaar en dwangsommen (Kamerstuk 36708, nr. 6);
- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 26 maart 2025 inzake reacties op een adviesnotitie over de hersteloperatie toeslagen (Kamerstuk 36708, nr. 5);

- de brief van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen d.d. 18 maart 2025 inzake nazending openbaar te maken stukken kabinetsreactie commissie-Van Dam (Kamerstuk 36708, nr. 3).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
Nijhof-Leeuw

De griffier van de commissie,
Weeber

Voorzitter: Nijhof-Leeuw

Griffier: Lips

Aanwezig zijn tien leden der Kamer, te weten: Dijk, Inge van Dijk, Van Eijk, Ergin, Faddegon, Haage, Nijhof-Leeuw, Rijkers-Oosterkamp, Vijlbrief en Wingelaar,

en mevrouw Palmen, staatssecretaris Herstel en Toeslagen.

Aanvang 13.31 uur.

De voorzitter:

Goedemiddag. Ik open hierbij de vergadering van de vaste commissie voor Financiën. Op de agenda staat de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Van harte welkom. Stilte op de tribune, alstublieft. Ik zou graag een hartelijk welkom heten aan de staatssecretaris Herstel en Toeslagen. Van harte welkom ook aan de Kamerleden. De vergadering is van 13.30 uur tot 18.30 uur. De Kamerleden hebben vijf minuten spreektijd. Probeert u daar ook echt rekening mee te houden. U krijgt van mij vier interrupties.

Ook wil ik nog eventjes melden dat mevrouw Rijkers vijftien minuten later komt. Ik zou u ook nog willen melden -- u weet het natuurlijk -- dat er gisteren twee spoed-mailprocedures zijn gevoerd. Er is door diverse groepen nog veel informatie rondgestuurd, vooruitlopend op de procedurevergadering. De staatssecretaris heeft ook een reactie op een aantal adviezen van de BAC en de oude commissie gegeven. Alle informatie mag u ook hierbij betrekken. De afgelopen tijd was weliswaar vrij kort, maar u heeft het allemaal ontvangen en tot zich kunnen nemen. Dat gezegd hebbende ga ik snel beginnen om zo veel mogelijk tijd voor het effectievere debat te kunnen gebruiken. Dat wordt wel nadat ik de heer Vijlbrief voor een punt van orde het woord heb gegeven.

De heer Vijlbrief (D66):

Gezien een aantal zaken, namelijk het feit dat deze tribune weer helemaal vol zit, gezien de ernst van de situatie, gezien de hoeveelheid stukken die wij op het allerlaatste moment hebben gekregen en gezien het feit dat de kranten iedere dag nieuws bevatten, zou ik het volgende aan u willen vragen qua processen. Ik heb niet zo heel veel behoefte aan heel veel interrupties op collega's. Ik heb wel echt behoefte om bij de staatssecretaris te kunnen doorvragen. Daarvoor zijn vier interrupties echt niet afdoende in haar termijn,

dus ik zou aan u willen vragen of wij in die termijn meer kunnen interrumpen. Ik zal zelf zorgen dat ik mijn eigen interrupties in ieder geval heel kort houd. Maar ik denk echt dat het nodig is om voor mensen helderheid te kunnen krijgen deze middag. Dat is denk ik de bedoeling.

De voorzitter:

Helder punt. Als u inderdaad -- maar dat is natuurlijk ook aan de woordvoerders -- met uw vragen kort en puntig bent en volgens het voorstel van de heer Vijlbrief elkaar niet te veel in de eerste termijn interrumpeert, dan zullen wij het aantal interrupties op voorhand met twee uitbreiden. Dan heeft u er al iets meer en dan gaan we kijken wat nodig is. Het is belangrijk dat we hier vanuit het goede gesprek een debat met elkaar kunnen voeren. En zorgt u dan ook dat u op een gegeven moment niet te veel in herhaling valt. Dat is iets wat ik als voorzitter ook wel vaak zie. Dus probeer zo effectief mogelijk te vergaderen.

Dan ga ik nu beginnen, nadat ik ook de mensen op tribune welkom heb geheten en ook de mensen die thuis de vergadering volgen. Dan beginnen we met de eerste spreker van de zijde van de Kamer, mevrouw Haage van GroenLinks-PvdA.

Mevrouw Haage (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter, en ook dank voor alle belangstelling die er ook vandaag weer is. Want van een toeslagenschandaal zijn we inmiddels beland in een herstelschandaal, met alles wat erbij hoort. Er zijn rapporten die vijf maanden lang in lades blijven liggen, er wordt gelect naar de pers en er is sprake van het zwartmaken van mensen die wel hun nek uitsteken. En ondertussen gaat het niet meer over wat ouders en kinderen, die geraakt zijn door dit drama dat is veroorzaakt door de overheid, nodig hebben om hun leven weer voort te zetten.

Afgelopen maanden heb ik gesproken met toeslagenouders, met jongeren, met de Stichting (Gelijk)waardig Herstel, met de commissie-Van Dam, met lokale bestuurders, met iedereen die ook maar iets te maken heeft gehad met dit schandaal. Ik heb gesproken met toeslagenouders die jaren dakloos zijn geweest, kinderen die uit huis zijn geplaatst en ouders die nog steeds geen zakelijke bankrekening kunnen openen. Zij hebben hun leven nog steeds niet op de rit of leven in sommige gevallen zelfs helemaal niet meer. Dat is echt ongekend. Ik wil het zo expliciet benoemen, omdat we hier inmiddels met de negentiende voortgangsrapportage voor onze neus zitten. De hersteloperatie is zo erg vastgelopen dat er een onderzoek voor nodig was om te bepalen hoe we het weer recht kunnen trekken.

GroenLinks-PvdA vindt dat we niet moeten vergeten waar we het voor doen. We doen dit voor de ouders, voor de jongeren die zijn getroffen. We doen dit om de schandalige manier van handelen en discriminatie door de overheid, waardoor gezinnen uit elkaar gerukt en kapot gemaakt zijn, te herstellen en om recht te doen. Ik hoop dat iedereen hier in deze zaal recht doen en ruimhartigheid als opdracht ziet om fouten uit het verleden te herstellen. Het mag pas van de agenda van de Kamer als we er zeker van zijn dat er recht is gedaan aan allen.

Dan de onderzoekscommissie-Van Dam. Zij hebben in een kraakhelder rapport duidelijk gemaakt waarom de hersteloperatie is vastgelopen en wat er gedaan moet worden om het vlot te trekken. Wat de onderzoekscommissie betreft is dat een geheel aan maatregelen waarbij de adviezen in zijn geheel overgenomen moeten worden. Het gaat over een soort boekje, zoals Chris van Dam het noemde, waar je niet één bloem uit kan halen. Daar is GroenLinks-PvdA het volmondig mee eens, hoewel ik de ene bloem ook mooier vind dan de andere.

Snelheid brengen in het afhandelen van dossiers en het in positie brengen van de SGH, die is opgericht door ouders zelf, lijkt ons een mooie start. De staatssecretaris is in haar brief helaas minder expliciet in welke aanbevelingen ze niet heeft overgenomen van Van Dam. In de brief viel ons met name tussen de regels door op dat de staatssecretaris aangeeft dat ze de aanbeveling om een bestuurlijk kopstuk aan te stellen, dat op het geheel van de hersteloperatie stuurt, niet overneemt. Gezien het informeren van de Kamer over onduidelijkheid in de erkenning van 8.000 gedupeerden recent in NRC en de blijvende onenigheid met SGH, lijkt me dit een aanbeveling om wel op te volgen. Kan de staatssecretaris aangeven waarom zij die aanbeveling niet overneemt?

Daarnaast wil GroenLinks-PvdA extra aandacht vragen voor de manier waarop ouders bejegend worden. Van Dam merkt op dat ouders ervaren dat ze niet worden vertrouwd en dat ze te vaak bonnetjes van jaren terug moeten inleveren. We horen ook vaak van de SGH dat de controledrang groter is dan de neiging om te vertrouwen. Met andere woorden, ruimhartigheid gaat over meer dan financiële ruimhartigheid en dat zit niet, zoals door Van Dam beschreven, in het DNA van de minister van Financiën. Ook bereiken ons berichten dat sommige ambtenaren kwaadspreken over gedupeerden, de goede niet te na gesproken, want er zijn ook hardwerkende ambtenaren met het hart op de juiste plaats. Ik citeer: "Procedeer maar net zolang totdat de €30.000 op is." Is de staatssecretaris van plan om de bejegening van ouders, zowel binnen het UHT als bij de gemeenten, te verbeteren? En zo ja, hoe is zij van plan dat te doen? Waar komt die doorbraak?

Dit moet verdergaan dan het afleggen van een ambtseed. Het gaat ook over cultuur en gedrag. Ik snap daarom ook wel dat sommige toeslagenouders geen vertrouwen meer hebben in de ouderdossiers. De manier waarop zij

bejegend worden, het wantrouwen dat zij voelen, keert als een boemerang terug in het gezicht van de hersteloperatie.

Wantrouwen schept wantrouwen, en het is aan de overheid om daar de eerste stap in te zetten. We snappen het advies van Van Dam om te stoppen met het verstrekken van een persoonlijk dossier als onderdeel van de hersteloperatie, maar toch hebben we een aantal vragen. Toeslagenouders hebben recht op de juiste informatie. Hoewel ik het dilemma snap, en dat het als onderdeel van de hersteloperatie praktisch werkbaar moet zijn, houden ouders ook recht op alle informatie. Als zij onvoldoende stukken krijgen, kunnen ze sowieso een ander soort procedure starten. Als we straks duizenden AVG-verzoeken hebben, gaat het ook nog twintig jaar duren. Kan de staatssecretaris hierop reflecteren?

De staatssecretaris geeft in haar brief aan dat het kabinet individuele dossiers ongelakt aan de advocaat van een gedupeerde gaat verstrekken, mits er met de betreffende advocaat afspraken gemaakt kunnen worden over de vertrouwelijkheid van het dossier. Waarom is er sprake van dit voorbehoud? In andere rechtsgebieden is het heel gebruikelijk om ongelakte dossiers te verstrekken. Waarom zouden er in deze operatie aanvullende afspraken moeten worden gemaakt? Graag ontvang ik een uitgebreide reflectie.

Dan de jongeren. Hun positie is officieel nog niet erkend, terwijl zij dat nodig hebben om een start te maken met het opbouwen van hun toekomst. Dit was vanmorgen ook de aanbeveling van de commissie-Hamer. We hebben zelf ook jongeren gesproken. Erkenning en steun bij opleiding en werk is van heel groot belang, en dit steunen we als GroenLinks PvdA zeker. Het manifest dat zojuist is uitgereikt hier in de Statenpassage gaat daarover. Dus ook daarop ontvang ik graag een reactie.

Ten slotte heb ik nog twee punten. Ten eerste lazen we gister het artikel in de media over een onderzoek dat het ministerie van Financiën heeft laten uitvoeren over de governance van SGH. Hoe kan het dat SGH verrast lijkt te zijn over dit onderzoek? Kan de staatssecretaris aangeven hoe de relatie met SGH op dit moment is en wat zij gaat doen om deze te verbeteren?

Ten tweede verscheen in de media ook een artikel over de fouten die zijn gemaakt, waardoor duizenden personen mogelijk onterecht als gedupeerden zijn aangemerkt. Nu kunnen fouten gebeuren en daar zijn we dan ook niet verbolgen over. Waar we wel verbolgen over zijn, is dat het rapport blijkbaar al maanden bekend is bij Financiën, maar niet gedeeld is met de Kamer. Dit doet ook ons vertrouwen geen goed. Kan de staatssecretaris aangeven hoe dit kan gebeuren en wat ze gaat doen om dit soort zaken in de toekomst te voorkomen?

Er is nog heel veel meer waarop ik de aandacht zou kunnen vestigen, zoals de verschillen tussen gemeenten, wat leidt tot willekeur. Maar de staatssecretaris heeft aangegeven op deze en meer punten aan de slag te

gaan en de Kamer te informeren over de voortgang. Die vragen zal ik bewaren, maar ik wil wel aangeven dat GroenLinks-PvdA ernaar uitkijkt en scherp zal meekijken, net zolang totdat er recht is gedaan.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik heb u coulance gegeven, maar het was eigenlijk wel echt veel te lang. Maar goed, dat gezegd hebbende gaan we gauw verder met de volgende spreker van de Kamer, de heer Dijk van de SP. Ga uw gang.

De heer **Dijk** (SP):

Voorzitter, het is ongelooflijk. Het is ongelooflijk dat er nu weer en nog steeds ouders op de tribune zitten. En het is ongelooflijk dat er weer en nog steeds jongeren op de tribune zitten. En die jongeren worden ook steeds ouder.

De afgelopen tijd hebben wij rondetafelgesprekken gevoerd hier en naar aanleiding daarvan kwam er een uitnodiging om bij het onafhankelijke jongerenpanel langs te gaan. Een aantal Kamerleden die hier aanwezig zijn, hebben met de jongeren gesproken. Er zijn plannen gemaakt, en de jongeren hebben zelf een manifest gemaakt. Ze hebben in anderhalve dag meer dan 60 verhalen van andere jongeren verzameld over wat hun schulden met hun leven hebben gedaan en waarom hun leven nu vaststaat. Waarvan sommige jongeren vol volwassen zijn, ondertussen 35, en nog steeds vastzitten. Het is ongelooflijk dat die mensen nog steeds de kracht weten te vinden om dit te doen, terwijl ze constant vermorzeld zijn.

In het manifest staan een aantal hele redelijk eisen van de jongeren. Het zijn geen verzoekjes, het zijn geen loze plannen of loze kreten. Het zijn eisen, want het depolitiseren van het dossier van de toeslagen moet stoppen. Het zijn politieke keuzes om de schulden van jongeren niet kwijt te schelden, waardoor ze niet verder met hun leven kunnen. Het zijn politieke keuzes om niet aan erkenning te werken in de vorm van een brief van de overheid, van de politiek, van het kabinet aan de jongeren met het bericht dat ze erkend worden. Het zijn politieke keuzes om de jongeren niet verder te helpen in hun opleiding en hun werk. Het zijn politieke keuzes.

De SP werkt met man en macht met iedereen samen die dat wil, om die eisen in te willigen. Het zijn geen verzoekjes meer. Die tijd is echt helemaal voorbij. Er kunnen rapporten komen, onderzoekscommissies, je kan er echt ladekasten mee vullen, maar wat de SP betreft is die tijd echt helemaal voorbij. De SP wil weten wat deze staatssecretaris gaat doen met die concrete eisen uit het manifest: erkenning, DUO-schulden en ervoor zorgen dat jongeren verder kunnen met hun opleiding en hun werk. De spoedcommissie-Van Dam had, wat de SP betreft, niet gehoeven. Het heeft weer drie maanden tijd gekost. Was toen al aan de slag gegaan.

Ik kan heel veel vragen gaan stellen en dat ga ik daarom ook doen. Hoe gaat de staatssecretaris beoordelen welke gezinnen recht hebben op een aanpak voor gedupeerden die de regie kwijt zijn? Krijg je dan juist niet weer twee groepen gedupeerden? Waarom duurt het nog drie maanden voordat de staatssecretaris aan de slag gaat met een nieuwe methode waarbij zo veel mogelijk wordt vastgehouden aan de methode van Stichting (Gelijk)waardig Herstel? Hoe gaat zij voorkomen dat Financiën weer elke euro gaat nakijken, zoals nu gebeurt bij Stichting (Gelijk)waardig Herstel?

De Kamer heeft al heel vaak aangegeven te willen dat de persoonlijke dossiers aan de mensen worden verstrekt. Ik heb met mevrouw Van Dijk in januari nog een voorstel ingediend om de persoonlijke dossiers aan mensen te verstrekken en daarvoor gingen 150 handen in de Tweede Kamer omhoog. Dat was geen vraag. Dat is nu een eis. Dat moet gebeuren binnen een maand. We weten al zes jaar dat dit nodig is. We weten al zes jaar dat mensen geen opleiding kunnen starten. We weten al zes jaar dat mensen hierdoor vastzitten. We zien dat ze kruisjes, rode stippen achter hun naam, hebben bij welke overheidsinstantie dan ook. Dat moet stoppen Als je volledig vermorzeld bent, heb je het volste recht om van de overheid te weten op basis waarvan dat is gebeurd. Dat is nog een reden om dat te gaan doen. Hoe denkt de staatssecretaris dat het mogelijk is om het vertrouwen van ouders te herstellen als zij hun de cruciale toegang tot hun eigen informatie ontzegt?

Voorzitter. Er is hier vaker gesproken over -- de SP heeft het vaak over "de oplossing in één dag" gehad -- de wasstraatmethode. Eigenlijk kwam dit er grosso modo op neer dat we een werkwijze willen zoals we die nu zien bij de Stichting (Gelijk)waardig Herstel. Het grote minpunt is dat daarmee wel dat de verantwoordelijkheid wordt verschoven van de overheid naar een stichting die buiten de overheid staat. Ik wil geen gelijk claimen, maar het is echt om je rot te schamen dat er nu rollebollend over straat wordt gegaan met een stichting die wel weet te leveren. Dat is niet de schuld van de stichting. Dat is niet de schuld van de mensen die er werken. Het is de volle verantwoordelijkheid van een kabinet dat het niet in de hand heeft. Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat de gecreëerde onrust en de gecreëerde ruzie in de media rondom SGH stoppen?

Tot slot, want ik had echt nog heel veel meer kunnen melden. Na zes jaar zijn we een parlementaire ondervragingscommissie, een parlementaire enquête en drie kabinetten verder. Ik begon er net mee en ik wil het ook andere partijen vragen. Het is niet een kwestie van "je ergens onderuit managen". Het is niet een kwestie van "even wat dingetjes bijsturen". Depolitiseer dit probleem niet! Zeg niet dat je de problemen van jongeren wilt oplossen als je niet de DUO-schulden wilt kwijtschelden! Zeg niet dat je de mensen het vertrouwen wilt teruggeven als je hun persoonlijke dossiers niet wilt overhandigen! De tijd van depolitiseren is voorbij. Het is tijd om keuzes te gaan maken. Daar hoort geld bij. Als het een miljard kost om de DUO-

schulden van jongeren kwijt te schelden, moeten we dat doen. Het zijn geen vragen, het zijn eisen.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Dijk. Dan kom ik nu bij de heer Ergin van DENK.

De heer **Ergin** (DENK):

Voorzitter, dank u wel. De spoedadviescommissie werd door de vorige staatssecretaris in haar eerste 100 dagen aangekondigd als iets om buiten de gebaande paden de boel vlot te trekken. Er moest met spoed een doorbraak komen. Dat was op 6 november 2024. Er is niets mis met het vragen van advies, maar we weten dat adviescommissies in Den Haag soms als parkeerplek dienen voor politieke moed. We zijn vijf maanden verder en het gevoel dat het vlotter loopt, heb ik bij niemand opgemerkt. Dat zien we ook aan het feit dat -- "helaas" moet ik zeggen -- de publieke tribune weer vol zit, ondanks dat iedereen natuurlijk welkom is.

Voorzitter. Het is daarom aan deze staatssecretaris, die bijna 100 dagen in functie is, om ouders te overtuigen van wat er nu echt gaat veranderen, bijvoorbeeld als het gaat om de dossiers. Bij het vorige commissiedebat kreeg de staatssecretaris volledige steun. Niet alleen SP, CDA en DENK, maar breed in deze Kamer zei iedereen: "Regel die dossiers nou. Zorg er nou voor dat we niet meer hier in de zaal discussie gaan voeren over dossiers." Het zou gaan lukken. Het zou geregeld worden. Het zou desnoods ongelakt gebeuren. Het proces zou versoepeld worden. We komen weer tot de constatering dat zonder dossiers er geen sprake kan zijn van herstel. Ik vind dat het de reactie van de staatssecretaris moet zijn om de belofte die we allemaal aan de ouders hebben gedaan, in te lossen. Hoe gaan we er nou voor zorgen dat die persoonlijke dossiers -- ik weet dat er verschillende definities van dossiers zijn -- wel bij de ouders komen? Laten we ook stoppen met het verhaal van "wat wel en wat niet" en "procesmatige dingen". Ik wil straks als een van de eerste opmerkingen van de staatssecretaris horen hoeveel ouders nog geen dossier hebben gekregen, hoeveel ouders een dossier krijgen en per wanneer.

Dan over de jongeren, of beter gezegd: de kinderen van toen. Zij moesten bij DUO lenen om te overleven. Ook daar ontbreekt de politieke moed om te zeggen dat de DUO-schulden worden kwijtgescholden. Tienduizenden jongeren hebben nare herinneringen aan hun kindertijd en nu ze iets van hun leven proberen te maken, dragen ze de financiële last van die nare periode. En daar betalen ze ook nog eens rente over alsof deze jongeren nog niet voldoende hebben geleden en niet al de prijs van de toeslagenmisdaad dubbel en dwars hebben betaald. Ik blijf daarom aan het kabinet vragen wat het voor die jongeren gaat doen. Wat gaat het kabinet voor hen betekenen?

In het rapport van de commissie-Van Dam is een concreet voorstel gedaan over het laten aansluiten van de jongeren bij de aanpak die wordt ontwikkeld voor gezinnen die de regie kwijt zijn. Ook daar wil ik graag een reactie op van de staatssecretaris.

Voorzitter. Dan een punt over de hersteloperatie in het algemeen. Vandaag gaan we het allemaal hebben over oplossingen en over hoe dingen anders gaan. Als het goed is, krijgen we een staatssecretaris die vandaag gaat zeggen hoe ze het allemaal gaat regelen. Maar morgen stopt een groot deel van de medewerkers, de zelfstandigen, bij de UHT. Voor hen geldt een deadline van 1 april. In mijn contacten met zelfstandigen hoor ik van velen: na 1 april heb ik niets meer van doen met de Belastingdienst. Vanaf 1 april draait de UHT als het goed is minder dan het nu al draait, niet omdat er te weinig werk is, niet omdat alle ouders zijn geholpen, maar vanwege een andere wet. We hebben nu een gedoogconstructie. We hebben geregeld dat zelfstandigen tot januari 2026 geen boetes krijgen. We hebben geregeld dat als er sprake is van schijnzelfstandigheid, er alleen voor een deel naheffing plaatsvindt. Waarom zeggen we vandaag niet -- dat is een belangrijke oplossing die gaat doorwerken bij alle andere oplossingen -- dat we die periode verlengen tot eind december, zodat we in ieder geval lucht hebben om weer werk te maken van de hersteloperatie?

Ik vroeg aan de commissie-Van Dam welk advies voor de commissie het allerbelangrijkste is. Natuurlijk zijn alle adviezen belangrijk, maar de reactie was dat er een bestuurlijke trekker moet komen. En we zien in de reactie van de staatssecretaris dat het kabinet precies dat advies niet gaat overnemen. Nu wil ik het niet hebben over de bestuurlijke opbouw van hoe we het gaan oplossen, maar in de nieuwsberichten van de afgelopen dagen zien we dat het ook juist daar misgaat.

Daarmee kom ik aan het einde van mijn termijn. Ik wil het zo min mogelijk hebben over het geruzie bij SGH en UHT, omdat we inmiddels weten hoe het in Den Haag gaat. Als je strategisch vlak voor een debat gaat lekken, gaat het debat daarover en niet over het oplossen van problemen. Dan gaat het debat over geruzie, over een auditrapport. Misschien moeten we als commissie zeggen "we gaan het vandaag over de oplossingen hebben, over de inhoud, en we gaan het volgende week hebben over het geruzie, de overcompensatie en over alles wat in de krant heeft gestaan".

Volgens mij ben ik door mijn tijd heen. Ik heb nog heel veel vragen, maar dit is mijn inbreng tot dusver.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Ergin. Er is een klein stukje geleende tijd, dus het viel nog mee. Nu krijgt de heer Vijlbrief, D66, het woord.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Voorzitter. De collega's zijn boos. Ik ben dat eigenlijk ook. Toen ik van de week ergens naartoe reed, hoorde ik op de radio al die berichten over wat nu weer in de kranten werd geslingerd. Ik zat toen te bedenken wat het eigenlijk betekent als dit over jezelf zou gaan, over degenen die nu op de tribune zitten. Ik kan mij uit de Groningse tijd herinneren dat zodra er ook maar één bericht kwam over de relatie tussen gaswinning en aardbeving, Groningen bij wijze van spreken weer in brand stond. Die mensen zaten zich opnieuw zorgen te maken. Dat moet hier ook zo zijn. Dat is heel ernstig.

Ik ben het met de heer Ergin eens dat we het er niet te veel over moeten hebben, maar wat hier gebeurt, gebeurt steeds weer. Ik noem dat bericht over het overbetalen en de Stichting (Gelijk)waardig Herstel, want dat ondermijnt ook weer het vertrouwen van mensen in het herstel. Dat is al heel erg, maar het ondermijnt bovendien het vertrouwen van mensen in de overheid. Dat laatste vind ik eigenlijk het allerergste, want wij moeten er voor hen zijn en niet andersom. Dat zeg ik uit de grond van mijn hart. Ik ben het dus eens met de boosheid van de collega's.

Dan toch maar even naar de inhoud. Ik heb het rapport-Van Dam zo begrepen dat Van Dam eigenlijk zegt: als je het nou goed wil aanpakken, pak dan de hoofdroute van de Stichting (Gelijk)waardig Herstel, want die biedt het meeste perspectief. Dan is het echt wel heel erg schrikken om niet alleen die berichten in de krant te lezen, want dat is toch een beetje roddel en achterklap, maar van de week ook uit allerlei hoeken en gaten telefoontjes te krijgen waarin wordt gezegd "nee, het gaat wel heel erg moeizaam om dit te implementeren", om het maar in lelijk Haags te zeggen. Dit zie je eigenlijk door de hele kabinetsreactie heen. Ik denk ook dat dit is wat collega Dijk bedoelt met "hou op met depolitiseren". Het is allemaal zo voorzichtig: "De commissie adviseert aan te sluiten bij het schadekader van SGH en het kabinet neemt dit als vertrekpunt." Dit staat hier. Waarom staat hier nou niet gewoon "het kabinet neemt dit over en gaat dit doen"? Ik begrijp dat echt niet.

Ik ga mijn vijf minuten niet volmaken, want ik probeer me bij de hoofdpunten te houden. Dan het punt van het boegbeeld. De commissievoorzitter Van Dam zegt: dit is het allerbelangrijkste wat ik adviseer. De collega's zeiden dat overigens ook al: doe dat nou, want zo'n boegbeeld kan misschien helpen om problemen weg te ruimen. Ik begrijp dan echt niet waarom dit niet wordt overgenomen. Ik begrijp het ook niet vanuit het denken van de staatssecretaris, want ik zou denken: dat is handig, want dan heb ik iemand die dat voor mij gaat doen. Tenzij de staatssecretaris denkt dat zij dat zelf allemaal gaat doen en zichzelf dat boegbeeld wordt. Dat zou ook kunnen, maar ik wil heel graag van haar horen waarom ze niet zegt: dat rapport is lock, stock and barrel en we houden op met dat eeuwige gedoe van alles controleren. Houd op of zeg eerlijk dat het een geldkwestie is. Maar wees in ieder geval eerlijk. Ik begrijp het gewoon niet.

Er zijn twee routes in het rapport-Van Dam. Het is mij niet helder wat de tweede route inhoudt. Wat blijft er nou over als je niet de Stichting (Gelijk)waardig Herstel volgt? Is er dan een andere route? Hoe gaat die route eruitzien? Zoals alles in dit dossier -- dat zeg ik ook tegen de staatssecretaris -- is ook daar weer heel veel onrust over. Ik word daarover gebeld door mensen die zeggen: ik weet niet wat het is. Kortom, ik zou zeggen tegen de staatssecretaris: "Neem Van Dam onverkort over. Maak met de minister van Financiën de afspraak dat geld in deze situatie nooit het probleem kan zijn, nooit het probleem!" Dan wordt het misschien wat.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel, meneer Vijlbrief. Dan kom ik nu bij mevrouw Rijkers van de BBB.

Mevrouw Rijkers-Oosterkamp (BBB):

Dank u wel, voorzitter. Ook ik heb afgelopen periode heel veel gesprekken gevoerd. Ik ben op uitnodiging bij de jongerencommissie geweest, wat echt een verademing was. Van die jongeren kunnen we echt heel veel leren. Zij kijken naar wat zij anders kunnen doen en wat zij nodig hebben, zonder alle jij-bakken en "zonder de bagger bij de ander over de sloot te gooien". Dat is wel het idee dat ik nu heb. Het ministerie gooit allemaal bagger naar buiten. SGH gaat daarop reageren. Iedereen reageert op elkaar, maar niemand is met een oplossing bezig. Ik heb straks heel veel vragen aan de staatssecretaris, maar ook ik wil heel graag de tweede termijn wat beter benutten. Dus ik zal proberen nu wat minder tijd vol te praten.

Ik wil heel graag concreet van de staatssecretaris weten waarom dat boegbeeld niet wordt benut. Ik begrijp het ook niet. Even kijken, heel veel vragen zijn al gesteld, dus die hoeft ik niet nog een keer te stellen.

Wat gaat de staatssecretaris doen met het manifest van de jongeren? Ik heb het voorrecht gehad om dit al te lezen voordat het vandaag werd aangeboden, want daar kon ik helaas niet bij zijn. Ik zou heel graag willen dat dit uitgevoerd wordt. Zoals meneer Vijlbrief ook al zei: het moet gewoon. Ik kan er echt niet bij dat we dit niet doen. Er wordt gezegd dat de kosten gelijk blijven. Met al dit gesteggel kan ik me niet voorstellen dat de kosten gelijk blijven, want het zijn alleen maar meer procedures, alleen maar meer rechtszaken en het is alleen maar meer gedoe. Het geld komt dan niet bij de mensen terecht. Dus alstublieft, los het op!

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Rijkers. Ik zie dat er een interruptie is van de heer Dijk.

De heer **Dijk** (SP):

Ik ga deze vraag aan mevrouw Rijkers van de BBB stellen en ik denk dat de PVV en Nieuw Sociaal Contract dezelfde vraag kunnen verwachten. Dat manifest is supermooi, maar in dit manifest wordt niets gevraagd -- daarom zei ik dat net nadrukkelijk -- er wordt iets geëist. Hier zit een prijskaartje aan. Aan het kwijtschelden van DUO-schulden zit een prijskaartje. Meneer Vijlbrief zei net heel terecht: spreek met Financiën af dat geld geen rol kan spelen. Zegt de BBB dat ook?

Mevrouw **Rijkers-Oosterkamp** (BBB):

Ik ben ervan overtuigd dat die DUO-schulden in de huidige regelgeving al opgelost moeten kunnen worden. Na alle gesprekken ben ik er nog steeds niet achter waarom dat niet kan. Dat wil ik eerst graag weten. Volgens mij kan het gewoon.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Rijkers. Dan kom ik nu bij de PVV. De heer Faddegon.

De heer **Faddegon** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Voor mij en mijn partij, de Partij voor de Vrijheid, komt deze hele zaak als te bizar voor woorden over. Dat er fouten worden gemaakt, en dus ook bij de overheid, is op zich niet zo vreemd. Waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. Maar dat na constatering van die fouten wederom probleem op probleem wordt gestapeld in plaats van de gedupeerden op efficiënte en rechtvaardige wijze te helpen en te compenseren is te bizar voor woorden. Ik begrijp zo iets niet en ik denk dat vrijwel niemand in ons land deze gang van zaken nog begrijpt. Jaren verstrijken en er worden verschillende routes ingezet. Nu, na zo veel jaren van pogingen om de zaken op te lossen, lijken de problemen allesbehalve opgelost te zijn.

Voorzitter. Er worden nu twee schaderoutes gekozen, waar dit er eerst vier waren. De commissie-Van Dam adviseert om nu voor twee routes te kiezen en ook de Partij voor de Vrijheid is van mening dat dit zeker kan helpen om de gedupeerden sneller te kunnen helpen. Wij begrijpen dat het kabinet dit advies ook overneemt. Maar dat gezegd hebbend vraag ik me wel af wat er dan gebeurd is met de digitale route. Op allerlei gebieden zien we en ervaren we dat digitale methodes vrijwel altijd zaken onpartijdig kunnen versnellen, vereenvoudigen en daardoor kostenefficiënter kunnen maken. Waarom is dat in de toeslagenaffaire tot op heden überhaupt niet gelukt? Wordt deze

schaderoute digitaal nu definitief verlaten? Erkent de staatssecretaris dat de digitale route eigenlijk veel potentieel zou kunnen bieden om de afhandeling te verbeteren en te versnellen?

Voorzitter. Ik vraag aan de staatssecretaris wat haar verwachtingen zijn voor route B, het zelf aannemelijk maken van de schade. In deze route geldt namelijk de procesvertegenwoordiging. Dat is toch weer een extra drempel voor gedupeerden. Hoe kijkt de staatssecretaris hiernaar?

De staatssecretaris steunt ook de aanbeveling van de commissie-Van Dam om dwangsommen te schrappen. Zelfs de rechtbank heeft in meerdere zaken de dwangsommen niet toegewezen. De rechtbank Rotterdam sprak in zo'n zaak over disproportionele dwangsommen en de rechter in Utrecht merkte op dat de dwangsommen onbedoeld een extra vorm van compensatie vormen voor slachtoffers van de toeslagenaffaire, waarbij ze ook worden toegekend in gevallen waarin nog niet definitief is vastgesteld dat de aanvrager daadwerkelijk gedupeerd is. Wat betekent dit voor de gedupeerden die al een dwangsom zouden hebben moeten ontvangen of voor gedupeerden die al een opgelegde dwangsom hebben ontvangen? Wat doet het voor de rechtsbescherming van de gedupeerden? Graag een duidelijke uitleg op dit punt van de staatssecretaris.

Voorzitter. Tot slot adviseerde de commissie-Van Dam om de heilige belofte van 2027 los te laten, omdat er gekozen moet worden voor goed in plaats van snel. Dit kabinet blijft vasthouden aan de ambitie van 2027. Is 2027 realistisch haalbaar? Kan de staatssecretaris deze kabinetsinzet toelichten?

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, meneer Faddegon. Dan kom ik nu bij mevrouw Wingelaar van NSC.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Dank u wel, voorzitter. Rechtszekerheid vormt de basis van onze democratische rechtsstaat. Helaas is deze rechtszekerheid voor de ouders en kinderen die slachtoffer zijn van het toeslagenschandaal herhaaldelijk geschonden, eerst door een overheid die hen onterecht als fraudeurs bestempelde en nu, jaren later, worden zij geconfronteerd met een hersteloperatie waarin grootse beloftes worden gedaan die vaak niet nagekomen worden. We zien een proces dat vastloopt in bureaucratie en beloftes die keer op keer worden bijgesteld.

De commissie-Van Dam gaf een heldere boodschap: minder beloven, meer doen. De woorden "snelheid", "zorgvuldigheid" en "maatwerk" vallen steeds

weer, maar als we snelheid forceren, lopen we het risico dat zorgvuldigheid en maatwerk in gevaar komen. Wij pleiten ervoor dat dit kabinet helder prioriteert. Daarom een concrete vraag aan de staatssecretaris: als we nu al zien dat er nog veel onduidelijk is en nog veel gesprekken gevoerd moeten worden, hoe realistisch is de belofte van 2027 dan?

Wat betreft de schaderoutes steunen wij het advies om het aantal te beperken tot twee. Ouders hebben geen baat bij ingewikkelde procedures, maar juist behoefte aan duidelijkheid en eenvoud. Desondanks maken wij ons zorgen over de opschaling van de Stichting (Gelijk)waardig Herstel. Voor de duidelijkheid: de werkwijze en de stichting staan niet ter discussie voor ons. Maar hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat er voldoende capaciteit en personeel is?

Voorzitter. Ouders die brede ondersteuning ontvangen, krijgen vaak te maken met lange wachttijden voor een integrale beoordeling, waardoor zij afhankelijk worden van tijdelijke overbruggingsondersteuning. De materiële gemeentelijke ondersteuning wordt beperkt tot zes maanden na aanmelding, maar wij vragen ons af of deze termijn wel voldoende is. Wij pleiten voor een betere afstemming tussen de verschillende compensatiestromen, zodat we inefficiëntie en overlap voorkomen. Is de informatiedeling die het kabinet voor zich ziet überhaupt wel mogelijk? De VNG zet daar vraagtekens bij.

Rechtsgelijkheid is een essentieel onderdeel van rechtszekerheid, maar de aanpak van gezinnen die de regie kwijt zijn, roept bij ons veel vragen op. Het kabinet heeft aangekondigd dat er een speciale aanpak komt voor 2.000 tot 3.000 gezinnen die de regie kwijt zijn. De pilot voor deze gezinnen start met 50 gezinnen, maar wie zijn die lucky few? Wat betekent dit voor de andere duizenden gezinnen die ook hulp nodig hebben? Ik vraag de staatssecretaris om duidelijkheid. Op welke criteria worden deze 50 gezinnen geselecteerd? Hoe wordt gewaarborgd dat de rest niet achterblijft? Hoe realistisch is het om dit traject vervolgens binnen anderhalf jaar af te handelen?

De samenwerking tussen de UHT en de Belastingdienst blijft voor ons een punt van zorg. De fouten die in het verleden door de Belastingdienst zijn gemaakt, hebben veel schade veroorzaakt. De erfenis mag niet langer doorwerken in het herstelproces. We vinden het daarom van groot belang dat de UHT meer afstand neemt van de Belastingdienst en dat de onafhankelijkheid van de UHT wordt gewaarborgd. Is de staatssecretaris het hiermee eens en welke stappen zal hij nemen om de UHT verder te verzelfstandigen?

Dan de vaststellingsovereenkomsten. Het kabinet stuurt aan op de afhandeling van het financieel herstel via deze overeenkomsten, maar dit kan ouders onder druk zetten om in te stemmen met regelingen die niet altijd in hun belang zijn. We willen dat ouders voldoende ruimte krijgen om hun eigen belangen te behartigen, zonder verdere druk of aansturing van de overheid. Graag een reflectie van de staatssecretaris op dit punt.

De discussie rondom dwangsommen roept bij ons vragen op. In een reactie stelt de staatssecretaris dat zij de mogelijkheid wil onderzoeken om dwangsommen af te schaffen. Dwangsommen zijn vaak het enige middel om de overheid aan een redelijke termijn te houden, maar de Raad van State adviseert de beslistermijn naar 60 weken te brengen. We lezen dat de staatssecretaris de uitspraak nog moet bestuderen, maar kan de staatssecretaris toch niet al nu een reflectie geven op dit advies en dan met name in relatie tot de ambitie van 2027?

Voorzitter. Het kabinet wil de taak van de Bezwaarschriftenadviescommissie herzien, maar wij vinden dit voorbarig. Deze commissie speelde een cruciale rol in de rechtsbescherming van ouders. Wij hebben gevraagd hoeveel adviezen van de BAC door de UHT worden overgenomen. In de beantwoording werd slechts vermeld dat er in vier gevallen is afgeweken ten nadele van de ouder, maar dit is geen direct antwoord op onze vraag. Daarom stel ik deze opnieuw: hoeveel adviezen neemt de UHT over, hoeveel niet en wat is daarvan de reden? Het kabinet wil namelijk sneller en responsiever werken, maar snelheid mag nooit ten koste gaan van rechtsbescherming. Eerst moeten er concrete verbeteringen zijn in de acceptatiegraad bij de UHT voordat een systeem wordt afgebroken dat voor veel ouders van grote waarde is.

Voorzitter. Tot slot toont het recente NRC-artikel aan dat het gebrek aan transparantie blijft, duizenden ouders onterecht als gedupeerd zijn aangemerkt, miljoenen euro's verkeerd zijn uitgekeerd en de Kamer weer buitenspel wordt gezet. Toch moet het vandaag niet gaan over ouders die onterecht zijn gecompenseerd, maar over de ouders die slachtoffer zijn geworden van een falend systeem, ouders die hier in de zaal zitten en nog steeds wachten op duidelijkheid en een eerlijke afhandeling. Zij verdienen geen ontwijkende antwoorden, maar transparantie en oplossingen.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Wingelaar. Ik zie dat er toch twee interrupties voor u zijn. Ik begin bij de heer Dijk van de SP.

De heer **Dijk** (SP):

Mevrouw Wingelaar begon haar betoog met de quote van de commissie-Van Dam: minder beloven en meer doen. Ik interrompeerde net de woordvoerder van de BBB over de DUO-schulden. Haar reactie is: we willen graag dat de regeling die er nu is beter wordt. Maar alle Kamerleden die de afgelopen tijd met die jongeren hebben gesproken, weten donders goed dat die regeling niet werkt. Dan is er volgens mij een best wel goede oplossing. Dat is minder mooie woorden -- dat voeg ik er nog even aan toe -- minder beloven en dit gewoon gaan doen. Ik heb de afgelopen keren dat we dit debat hebben

gevoerd wel steeds een soort stap gezien van Nieuw Sociaal Contract naar een opening om toch die DUO-schulden kwijt te schelden. Ik wil u toch vragen hoe u daar nu in staat? Gaat u weer allemaal dingen beloven en die dan niet doen? Of zegt u: nee, we gaan minder beloven en we gaan gewoon die DUO-schulden kwijtschelden? Dat is namelijk iets wat u echt kunt doen.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

We hadden natuurlijk eerder een debat met de staatssecretaris. Toen kwam de motie van u aan bod om in beeld te brengen welk bedrag er gemoeid is met die DUO-schulden. Toen zei de staatssecretaris in haar appreciatie dat ze even het rapport-Van Dam af wilde wachten. Helaas zoomt dat wat weinig in op de specifieke situatie van jongeren. De staatssecretaris zegt daar wel iets over in haar reactie en ik wil dat toch afwachten. Ik ga nog niks beloven, maar ik wil wel weten of die DUO-schulden daar dan ook onderdeel van uit gaan maken.

De **voorzitter**:

De heer Dijk, een korte vervolgvraag.

De heer **Dijk** (SP):

Uit antwoorden op schriftelijke vragen blijkt dat het om 101.000 kinderen, jongeren en ondertussen volwassenen gaat. Daar wordt ook een soort schatting gemaakt van wat het kost. Ik noemde net 1 miljard. In lijn met de heer Vijlbrief vind ik dat je er geen bedragen op moet leggen. Het kan zijn dat het 1 miljard kost en de overheid die schade aan jongeren heeft toegebracht. Het is niet uit te leggen dat dit ontstaan is. Niemand kan dit verantwoorden. U ook niet.

Als deze regeling niet werkt, waarom zegt NSC dan niet gewoon: streep erdoor? Dan kunnen jongeren weer verder. Ik begrijp het gewoon echt niet. U heeft het mij de afgelopen maanden nooit kunnen uitleggen. De staatssecretaris kan het niet uitleggen. De regeling werkt niet. Jongeren zijn aan het wachten. Het duurt al zes jaar, drie kabinetten, ik weet niet hoeveel staatssecretarissen en ministers.

De **voorzitter**:

Meneer Dijk, zou u het bij een vraag willen houden?

De heer **Dijk** (SP):

Waarom hakt u niet gewoon die knoop door en doen we dit niet gewoon in plaats van de hele tijd te beloven dat u ernaar gaat kijken?

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Dan wil ik toch de beantwoording van de staatssecretaris afwachten en horen wat zij bedoelt met het integraal meenemen van de jongeren in de afhandeling van dit verhaal.

De **voorzitter**:

Ik dacht dat de heer Vijlbrief ook een interruptie had. Dat klopt, hè?

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ja, ik heb een hele korte vraag aan mevrouw Wingelaar. Vindt zij ook dat de staatssecretaris het volledige rapport van Van Dam moet overnemen, inclusief dat boegbeeld in plaats van dat wat halfhartig te doen, zoals nu gebeurt?

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Het is een boeket. Ik vond dat een hele mooie metafoor van GroenLinks-PvdA. Iedereen neemt daar toch zijn bloemen uit. Het gaat over persoonlijke dossiers. Dat was ook een advies van Van Dam. Ik denk dat het niet integraal overgenomen kan worden, maar achter de belangrijke zaken uit dat rapport, die vooral gaan over het bieden van een oplossing aan ouders die nu nog wachten op de afhandeling, staan wij voor honderd procent.

De **voorzitter**:

Een korte vervolgvraag. Daarna kom ik bij mevrouw Van Dijk.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Dat geloof ik wel, maar de belangrijkste aanbeveling, zegt Van Dam zelf, is dat boegbeeld. Ik wil daar dus toch gewoon een antwoord op. Bent u het daar nou mee eens of niet? Dat is een belangrijke vraag. Dan moet u niet met boeketten aankomen. Ik geloof het allemaal wel, die boeketten. Ik wil gewoon weten of u ook vindt dat het boegbeeld er moet komen.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Op dit moment weet ik dat niet. Ik weet namelijk niet wat dat gaat bijdragen. In relatie tot de politieke verantwoordelijkheid van de staatssecretaris moet je het daar wel over hebben.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik hoor zorgen van de collega van NSC over de gemeentelijke ondersteuning. Die zou niet voldoende aansluiten op het financieel herstel. Die zorg delen wij ontzettend. We hebben daarom een paar maanden geleden ook een amendement ingediend, juist om die zorg weg te nemen en te zorgen dat het wel gaat werken, maar daar heeft NSC tegengestemd. Ik vraag me dus toch af of NSC zich een spijtoptant toont. Moeten we dat alsnog gaan herstellen? Dat doe ik dan heel graag in een tweeminutendebat.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Wij constateren gewoon dat bepaalde regelingen in het leven zijn geroepen, terwijl de routes eigenlijk nog niet fatsoenlijk op elkaar zijn afgestemd. Daar moeten we natuurlijk wel naar kijken. Mensen moeten gewoon te lang wachten voordat ze zekerheid hebben. We hadden het over loze beloftes. Daar zit er zeker een. Er zijn mensen die al in de brede ondersteuning zitten, terwijl ze uit de integrale beoordeling bijvoorbeeld horen dat ze niet gedupeerd zijn. Er lopen dan wel trajecten. Ik vind daar iets van, dus ik vind wel dat we daarnaar moeten kijken.

De **voorzitter**:

Een korte vervolgvraag.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ja, een korte vervolgvraag. Dat was nou precies het debat dat we de vorige keer hebben gevoerd. Dat is precies het amendement dat we hebben ingediend. Ik voel hier dus ruimte om deze fout terug te draaien. Daar maak ik dan ook graag gebruik van.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Ik weet even niet wat de fout is en hoe het amendement er precies uitziet, maar als die routes beter op elkaar kunnen aansluiten, dan vind ik dat alleen maar een pre.

De **voorzitter**:

Dan een interruptie van de heer Ergin, DENK.

De heer **Ergin** (DENK):

Op de vraag of er nou een bestuurlijke trekker moet komen, was het antwoord van mevrouw Wingelaar: ik weet niet precies wat het effect is. Een andere vraag ging over de DUO-schulden. Toen zei ze: we moeten even kijken naar de reactie van de staatssecretaris. Kan ik dan aan mevrouw Wingelaar vragen wat haar visie op dit rapport is? Welke aanbeveling is nou voor NSC heel belangrijk en voor welke aanbeveling of voor welke verbetering gaat NSC nou knokken? Kunt u er een noemen?

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Jazeker. Dat is de aanbeveling om over te gaan naar twee schaderoutes en dat één route een heel belangrijke is, de route van SGH. Dat vind ik een hele belangrijke constatering en een vereenvoudiging van het systeem. Dat is een systeem waar ouders ontzettend veel vertrouwen in hebben. U vraagt om eens wat te noemen. Dat zijn heel belangrijke aanbevelingen.

De **voorzitter**:

Een korte vervolgvraag, meneer Ergin.

De heer **Ergin** (DENK):

Kan mevrouw Wingelaar mij dan meenemen in wat dat gaat veranderen voor de ouders?

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

We gaan van vijf naar twee routes; dat is toch een veel transparantere manier van werken en ook duidelijker voor ouders. Volgens mij twijfelt niemand eraan dat er dan veel voor ouders gaat veranderen.

De **voorzitter**:

Laatste keer, meneer Ergin.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik twijfel daar ook niet aan, maar wat ik probeer aan te geven is dat er nu wordt gedaan alsof de reactie van de staatssecretaris veel duidelijkheid verschaft. U zegt net dat het voor de ouders duidelijk gaat worden, maar voor de ouders wordt het helemaal niet duidelijk. Het wordt steeds meer een moeras. Niemand komt eruit. Wij komen er niet uit, de staatssecretaris ook niet en de ouders al helemaal niet.

De **voorzitter**:

En uw vraag is, meneer Ergin?

De heer **Ergin** (DENK):

Ik verwacht gewoon een eerlijk antwoord en geen "ik schuif het af naar de staatssecretaris" of "we moeten even afwachten". Geef daar nou gewoon een eerlijk antwoord op.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

U vraagt mij wat ik belangrijk vind in het rapport. Daar geef ik antwoord op. U verwijst naar de reactie van de staatssecretaris. Daar ga ik niet over. Als u niet gehoord heeft dat ik kritisch ben over een aantal punten in het rapport, dan heeft u niet goed naar mijn betoog geluisterd, denk ik.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Voordat ik mevrouw Wingelaar tijd geef om haar betoog af te maken, wil ik wel even opmerken dat een interruptie een korte vraag is richting de spreker en dat de spreker dan kort antwoordt en dat we daar geen extra bijdrage van maken. Dat opgemerkt hebbende wil ik mevrouw Wingelaar even aangeven dat ze al in geleende tijd zit.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Ik ben klaar.

De **voorzitter**:

U bent klaar. Helemaal goed. Dan gaan we verder naar de fractie van de VVD, mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Ik ben het met de voorgaande sprekers eens dat het vandaag moet gaan over gedupeerden en hoe we hen verder kunnen helpen, maar ik kan ook niet om het proces heen en hoe de Kamer daarin betrokken is. Het artikel in de NRC is al door meerdere collega's benoemd. Daaruit zou blijken dat mensen wellicht als gedupeerde zijn aangewezen, dat mogelijk niet zijn en dat zowel de staatssecretaris als haar voorganger dat wist. Hoe kan het dat de Kamer niet is geïnformeerd, terwijl de UHT dit al in juli wist en de staatssecretaris in oktober? Hoe kan het dat ambtenaren meerdere keren hebben voorgelegd aan de staatssecretaris om de Kamer te informeren, maar dit pas vijf maanden later gebeurt, nadat de Kamer hier zelf om vraagt?

In het andere artikel van gisteren wordt gesteld dat NautaDutilh op 13 februari in niet te mis verstane woorden aangaf dat de governance van SGH niet zou voldoen aan juridische vereisten en dat er een ernstig gebrek zou zijn aan checks-and-balances. Toch koos de staatssecretaris er vier weken later voor om de route via de SGH flink op te schalen. Had de Kamer de inhoud van deze notitie niet proactief moeten horen? De staatssecretaris geeft zelf ook aan dat de governance van de SGH beter moet en dat ze er tegelijkertijd vertrouwen in heeft dat het gaat lukken. Ik zou daar graag een reflectie van de staatssecretaris op willen.

Voorzitter. In de voorbereiding op het debat had ik me echt voorgenomen om te beginnen met complimenten richting de organisatie. Die ga ik alsnog uitspreken, want er gaan ook dingen goed en ik weet zeker dat er honderden ambtenaren keihard werken om ervoor te zorgen dat we stappen vooruitzetten. Dan gaat het vooral over de integrale beoordeling, de kwijtschelding van schulden en het uitvoeren van de kindregeling. Tegelijkertijd ligt er een enorme opgave in het afhandelen van bezwaren en de aanvullende schade. De VVD gaat ervan uit dat deze staatssecretaris de belofte gaat waarmaken om te komen tot afronding van de hersteloperatie in 2027. Kan de staatssecretaris dit bevestigen?

De opvolging van de aanbevelingen van de spoedadviescommissie van Van Dam kan in potentie tot een voorzichtige doorbraak leiden, maar eerlijk gezegd verwachten wij daar geen wonderen van. Vooruitlopend op het debat met de Kamer zijn al routes stilgelegd en organisatorische wijzigingen doorgevoerd. Het kan toch niet zo zijn dat oude schoenen worden weggegooid voordat je nieuwe hebt? Het kabinet stelt verbeteringen zo snel mogelijk door te voeren, maar erkent tegelijkertijd dat nog niet alles duidelijk is over hoe de exacte uitwerking van de maatregelen eruitziet en op welke termijn die gerealiseerd kunnen worden. Dit veroorzaakt onzekerheid onder ouders.

Meer in het algemeen: dit is een grote operatie, waar een gedegen transitieplan aan ten grondslag zou moeten liggen. Ik heb dat nog niet gezien. Kan de staatssecretaris dit aan de Kamer verstrekken? Is de staatssecretaris het met de VVD eens dat het niet zo kan zijn dat onomkeerbare besluiten worden genomen voordat de Kamer hierover heeft gesproken?

De voorgestelde maatregelen op het gebied van dossiers, bezwaren en dwangsommen onderschrijft de VVD, maar die vragen de komende periode nog veel uitwerking. Verstoppingen zijn echter een acuut probleem en een oplossing die nog maanden uitwerking, veel overleg en wellicht nog een traject nodig heeft, is misschien niet meer opportuun op het moment dat deze uiteindelijk in werking treedt. Kan de staatssecretaris per maatregel aangeven wat de planning is en waar zij de prioriteiten legt? Hoe wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang? Afgelopen januari heeft de staatssecretaris toegezegd te verkennen hoe dwangsommen kunnen worden afgeschaft. Hoe staat het daarmee? De VVD vindt dat deze zo snel mogelijk moeten worden afgeschaft.

De VVD vindt het belangrijk dat ook voor het kabinet van belang blijft dat aanvullende schadevergoeding op een uitlegbare wijze gebeurt, uitlegbaar naar de samenleving met een transparant systeem en de juiste governance, en naar de ouders, begrijpelijk en met voldoende snelheid. De VVD steunt in principe de vereenvoudiging van het schadevergoedingsstelsel met een uniform schadekader en de beoogde werking met twee schaderoutes. De bestaande SGH-methodiek is het uitgangspunt. Aandachtspunten zijn schaalbaarheid en governance. Welke concrete stappen zijn en worden er gezet in overleg met de SGH en hoe is de relatie tussen het ministerie en de SGH? Het kabinet blijft hoopvol dat het de SGH lukt verder op te schalen in de komende periode, maar ik vind het riskant om zo veel verantwoordelijkheid bij de SGH neer te leggen. Hoe ziet de staatssecretaris dit?

De SGH pleit voor het openstellen van gelijkwaardig herstel voor ouders met een integrale beoordeling die minder schade hebben dan €30.000. De VVD is hier op dit moment geen voorstander van. Kan de staatssecretaris toezeggen dat de deelnemersvoorwaarden vooralsnog ongewijzigd blijven? Het is onrealistisch om de doelgroep in deze fase uit te breiden.

Vragen zijn er ook over de complexe schaderoute. In welke gevallen is sprake van een complexe situatie? Wie bepaalt dat? Op welk moment?

Vooropgesteld: het streven om ernstig gedupeerden of ouders met complexe schade met prioriteit en/of een andere aanpak te helpen, kan ik steunen. Onduidelijk is welke routes nu voorlopig blijven bestaan, regieroute-VSO en het mediation- en bezwaartraject, en welke routes per direct worden gestopt, de digitale route, de Commissie Werkelijke Schade. Hoe zit het met het centraal aanmeldpunt? Hoeveel kosten zijn en worden er gemaakt door het stopzetten van nog lopende schaderoutes?

Ik had nog een aantal punten over brede ondersteuning en over schijnzelfstandigheid. Die zijn ook door de collega's benoemd, dus ik wacht even de reactie af van de staatssecretaris om daar in de interrupties wellicht nog een punt op te maken.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Van Eijk. Dan komen we bij de laatste spreker van de zijde van de Kamer, mevrouw Van Dijk van het CDA.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. Ik doe mijn inbreng mede namens de collega's van de ChristenUnie.

Voorzitter. Vijf, zes jaar geleden werd duidelijk dat de overheid een grote groep mensen groot onrecht heeft aangedaan. Toen is gestart met een hersteloperatie die we inmiddels kennen als het herstelschandaal. Men is gaan rennen zonder goed met mensen die geraakt zijn in gesprek te gaan over wat zij nodig hebben. Men is gaan rennen en komt er nu achter dat we als overheid niet in staat zijn om ruimhartig te handelen.

Eergisteren stond een bericht in NRC dat mogelijk 8.000 ouders ten onrechte schadeloosstelling hebben ontvangen. Ik heb verzocht om meer informatie en schrik van de administratieve puinhoop waar ouders de dupe van zijn en dat we, naast rennen zonder te kijken naar wat we aan het doen zijn, ook nog eens belangrijke informatie bewust onder de pet houden. Zijn we hier in dit huis nog steeds zo naïef dat we denken dat zoiets niet naar buiten komt? Denken we echt dat stiekem zijn bijdraagt aan vertrouwen van ouders, maar ook van de rest van Nederland die meekijkt? Hoe denk je dat gemiddeld Nederland dit uitlegt?

Voorzitter. Ik wil het dan ook hebben over elkaar serieus nemen, de ouders voorop, maar ook de Kamer. Heel eerlijk, als we de inbreng en moties van de afgelopen jaren door ChatGPT hadden gehaald, hadden we een verhaal gekregen dat veel lijkt op het rapport van Van Dam. Toch is dit rapport nodig om de herstelhel in beweging te krijgen. Kan de staatssecretaris uitleggen waarom? Deelt ze mijn observatie dat we, als er beter geluisterd was naar elkaar, veel fouten in het proces al lang geleden hadden kunnen herstellen of voorkomen?

Voorzitter. In het vorige debat hebben we erop aangedrongen om de onderzoeksoopdracht van Van Dam uit te breiden en de kinderen mee te nemen. Dat kon niet en daarmee kies je bewust voor vertraging in antwoord op de vraag wat de kinderen nodig hebben. Met een aantal Kamerleden

hebben we afgelopen weken hierover gesprekken met jongeren gevoerd. Als kernpunt kwam daar zelfstandige erkenning als gedupeerde uit. Wie durft hier met droge ogen te beweren dat kinderen niet gedupeerd zijn? Ook de commissie-Hamer over de toeslagen en uithuisplaatsingen van kinderen gaf dit vanmorgen nadrukkelijk als advies mee. Over dat rapport gaan we nog uitgebreid spreken.

Wat we ze moeten gunnen, is fatsoenlijke rechtsbijstand, het oplossen van schulden en hulp bij werk of opleiding en daarnaast een soort garantie dat ze de komende jaren op de overheid kunnen rekenen, dat ze niet à la minute alle antwoorden op de vraag wat ze nodig hebben hoeven te geven, maar daarnaartoe kunnen groeien. Mijn voorstel zou zijn om aan de erkenning een soort greencard, zoals ik het maar noem, te koppelen, die ze aan kunnen vragen en die recht geeft op ondersteuning van de gemeente gedurende een lange periode, bijvoorbeeld van vijf of tien jaar. Hoe kijkt de staatssecretaris naar dit idee?

Voorzitter. Dan de schaderoutes zelf. Van Dam stelt twee schaderoutes voor en een mogelijkheid voor ouders met complexe schade op uitnodiging. In hoeverre is het schadekader flexibel genoeg om dossiers die net wat meer vragen op een goede manier te behandelen, aangezien alles inmiddels ver gestandaardiseerd is? Is het schadekader nog wel ruimhartig genoeg? Dit vraag ik ook in het licht van de constatering van Van Dam over een gebrek aan ruimhartigheid, waarover in de brief van de staatssecretaris overigens met geen woord wordt gerept. Is het daarom niet verstandig de VSO-route toch overeind te houden, ook omdat bij een onrechtmatige daad -- dat is hier aan de orde -- ouders recht hebben om schade vast te laten stellen door een expert? Ook willen we weten hoe wordt omgegaan met de VSO's die in de pilotfase tot stand zijn gekomen, terwijl nu de schadekaders verruimd zijn. Is daar ruimte voor herziening?

Voorzitter. Wij hechten aan rechtsbescherming voor ouders gedurende het proces. Dat blijkt ook hard nodig. Daarom maken we ons ook zorgen over hoe omgegaan wordt met de BAC. Wij willen dat de BAC overeind blijft, ze beter ondersteund worden bij de dossiers en niet meer overruled worden door de UHT. Is dat ook wat de staatssecretaris voor ogen heeft?

Dan de aanbeveling van de commissie-Van Dam tot aanstelling van een bestuurlijk kopstuk. Ik heb twee jaar geleden al een motie ingediend voor een vertrouwd gezicht dat de hersteloperatie bewaakt, over kabinetsperiodes heen en de snelheid erin houdt. Sinds die motie is de staatssecretaris drie keer gewisseld, is duidelijk geworden dat samenwerking tussen ministeries en SGH dramatisch is, blijft discussie over brede ondersteuning, ontbreekt regie over de totale hersteloperatie, wordt te laat ingegrepen en bijgestuurd, blijkt cruciale informatie niet met de Kamer gedeeld te worden, enzovoort, enzovoort. Ik begrijp dat de staatssecretaris politiek verantwoordelijk is, maar toch wil ik haar vragen zo'n bestuurlijk kopstuk aan te stellen om haar met een wortel en een stok te helpen bij haar ambitie om in 2027 klaar te zijn.

Hoe typerend is het dat juist dit voorstel niet overgenomen wordt? Is de staatssecretaris te bang om zichzelf kwetsbaar op te stellen door iemand continu mee te laten kijken? Ik zou echt willen zeggen: laat kwetsbaarheid je kracht zijn voor al die ouders en kinderen die je zo nodig hebben.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Van Dijk. Keurig binnen de tijd. Ik had al even ruggespraak met de staatssecretaris. We gaan de vergadering drie kwartier schorsen. We gaan om 15.15 uur verder.

De vergadering wordt van 14.29 uur tot 15.15 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Ik heropen de vergadering van de vaste commissie voor Financiën. Aan de orde is de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Het is tijd voor de termijn van de staatssecretaris. Ik geef de staatssecretaris het woord om de vragen van de Kamerleden te beantwoorden. Ik wil toch nog even opmerken dat een interruptie een korte vraag is en niet een heel betoog. Ik wil het toch weer even benoemen om het efficiënt te houden, zodat alle vragen kunnen worden beantwoord. Staatssecretaris, het woord is aan u.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dank u wel, voorzitter. Dank aan alle aanwezigen hier in de zaal en aan de mensen thuis. Bovenal heel veel dank aan mijn collega-Kamerleden. Ik voel in ieder geval een vorm van unanimiteit als het gaat om de urgentie om de hersteloperatie op te lossen en om recht te doen aan wat de ouders is aangedaan. Dank daarvoor.

Voordat ik overga tot de beantwoording, wil ik graag enkele algemene opmerkingen maken. Ten eerste zie ik ernaar uit om mij, in mijn nieuwe ambt als staatssecretaris, samen met u in te zetten voor alle ouders en kinderen die geraakt zijn door het toeslagenleed. Dit is niet zomaar een baan voor mij. Dit is meer. Juist omdat ik er al zo lang mee bezig ben, voelt het als een persoonlijke missie om dit goed af te ronden en om de cirkel rond te maken. Het doet elke keer opnieuw pijn om te zien hoe het falen van ons systeem het leven van velen heeft aangetast. Ook vandaag weer.

Vanmorgen hebben we het rapport van de commissie-Hamer in ontvangst genomen over de uithuisplaatsingen van jongeren en kinderen. De verhalen

zijn schrijnend en hebben mij wederom diep geraakt. Ik kijk ook naar de ouders op de tribune. Iedereen heeft zijn of haar eigen verhaal. Dit zou nooit meer mogen gebeuren. Het onrecht dat is aangedaan, moet hersteld worden. Daar zijn we het allemaal over eens. Ouders en kinderen hebben herstel nodig om door te kunnen gaan met hun leven. Ik wil hen het onrecht voorbij helpen.

Ik zit nu 100 dagen op deze plek. 104 dagen, om precies te zijn. We zijn 100 dagen, maar minstens 1.000 vragen verder, want we staan telkens voor moeilijke vraagstukken. Hoe doen we recht aan iedereen, maar zorgen we er ook voor dat mensen die ondersteuning het hardste nodig hebben, niet als laatste aan de beurt zijn? We moeten zorgvuldig zijn, maar ook tijd is een kwaliteit. We zijn ruimhartig, maar alles wat we doen, moet ook uitlegbaar zijn aan de buurman. Het liefst willen we elk probleem oplossen, maar niet elke individuele situatie kan leidend zijn voor de aanpak die nodig is voor de hele groep. Ik probeer die dilemma's zorgvuldig te wegen. Eerst de mens, dan de regel, dan de organisatie. Het gaat om continu zoeken naar een evenwicht, waarbij ik eenieder recht wil doen.

Ik heb er zelf nooit een geheim van gemaakt dat ik kritisch ben en was op de manier waarop de hersteloperatie is opgezet. Ik weet dat dat ook geldt voor een aantal van u. Maar ik heb geen toverstokje en ouders hebben er niets aan als we blijven stilstaan bij alles wat er anders had gekund. Zoals Van Dam schreef in zijn rapport: alles opnieuw doen betekent nog grotere rechtsonzekerheid en nog meer vertraging. Het doet ook geen recht aan wat er inmiddels wél is gedaan. Juist omdat er al veel is gedaan, kunnen we deze operatie ook niet terugdraaien.

Want ja, we zijn bijna klaar met de integrale beoordelingen. Eind vorig jaar had zo'n 92% van alle gedupeerde ouders een vooraankondiging of een definitieve beschikking van de integrale beoordeling ontvangen. Gemiddeld is aan deze ouders in de eerste toets en integrale beoordeling zo'n €41.000 aan compensatie toegekend. We liggen hiermee op schema om voor alle ouders eind 2025 de integrale beoordelingen te hebben afgerond. Verder zijn voor vrijwel alle gedupeerden, waar mogelijk, de publieke schulden kwijtgelaten en zijn betalingsachterstanden op private schulden zo veel mogelijk afgelost. Ook hebben meer dan 100.000 kinderen inmiddels een tegemoetkoming vanuit de kindregeling ontvangen. Voor een grote groep ouders is de financiële compensatie hiermee afgerond. Maar ook voor heel veel ouders is dat zeker nog niet het geval. We moeten namelijk helaas ook vaststellen dat de hersteloperatie op onderdelen is vastgelopen. De wachttijden bij bezwaren en de behandeling van aanvullende schade zijn een zorgpunt. Wettelijke termijnen worden stelselmatig niet gehaald en de brede ondersteuning loopt nog niet zoals bedoeld. De hersteloperatie is een kluwen geworden. Het is al eerder gezegd. Die kluwen wil ik graag ontwarren.

Mijn ambtsvoorganger heeft daartoe de commissie-Van Dam in het leven geroepen, die begin dit jaar haar uitstekende advies heeft opgeleverd met de

passende titel Minder beloven, meer doen. Wat ik mede naar aanleiding van de commissie-Van Dam ga doen, is het volgende. Ik ga de hersteloperatie beter laten aansluiten bij de behoeften van ouders. We gaan de mens meer centraal stellen. Minder loketten, meer samenhang. We gaan in gesprek met de gedupeerde en diens gezin. Gedupeerdheid komt immers niet opgeknipt. Als we zo vroeg mogelijk het goede gesprek kunnen voeren mét mensen en luisteren naar mensen, dan kunnen we vervolgens maatwerk leveren voor wie dat nodig heeft en snelheid maken voor wie dat wil.

Om de opstopping bij bezwaren te verminderen, zet ik in op gesprekken met de ouder om samen de beoordeling af te ronden, in plaats van altijd vast te houden aan de juridische procedures. Om de hersteloperatie minder ingewikkeld te maken, zet ik in op vereenvoudiging van de schaderoutes, zoals Van Dam geadviseerd heeft. Het idee daarbij is om te werken met twee basisroutes en een aanvullende stap voor complexe schade met één uniform schadekader met forfaitaire vergoedingen, zodat we er gezamenlijk uit komen. Samen met gemeenten wil ik toewerken naar verdere harmonisatie van de brede ondersteuning en deze ook beter laten aansluiten op de andere trajecten, zoals die voor de financiële compensatie. Ik wil een meer integrale aanpak uitwerken voor gezinnen die de regie kwijt zijn. Dat vraagt om intensieve zorg en begeleiding. Samen met ouders, jongeren en andere relevante partijen gaan we onderzoeken of we kunnen werken aan een centrale plek voor nazorg.

Dat is een hele waslijst. Er zullen vast leden zijn die vinden dat het veel te weinig is en veel te laat komt. Daar ben ik het helemaal mee eens. Dat is absoluut waar. Alles wat we doen om het leed te herstellen, is per definitie te weinig en komt per definitie te laat. Ik heb in de eerste termijn veel wensen van de Kamer gehoord. Die begrijp ik, maar tegelijkertijd zijn er ook grenzen aan wat kan en wat mogelijk is. Ook dat is een van de dilemma's waar ik eerder over sprak. De commissie-Van Dam wees daar ook op. De titel van het rapport is niet voor niets Minder beloven, meer doen. Eerlijk zijn over wat er wel en wat er niet kan, is mijn verantwoordelijkheid als staatssecretaris tegenover u en tegenover de ouders.

Er is heel hard gewerkt door iedereen in de hersteloperatie en er is veel bereikt. Ik zei het eerder al. Op deze plek wil ik ook speciaal erkenning geven aan wat er buiten het ministerie is gebeurd: de maatschappelijke initiatieven die zijn genomen, de mensen bij gemeentes die meer hebben gedaan dan wat er van hen verwacht werd en natuurlijk de Stichting (Gelijk)waardig Herstel die een methode heeft ontwikkeld die werkt. Dat is een methode die gedupeerden het onrecht voorbij helpt.

Daarmee kom ik bij de beantwoording van uw vragen. Dat doe ik aan de hand van de volgende blokjes: UHT, waarbij ik ook inga op het verzendbestand en de Wet DBA, de aanvullende schades, de brede ondersteuning en de gezinnen die de regie kwijt zijn, kinderen en jongeren en tot slot is er nog een blokje varia.

Ik start met het eerste blokje. Ik ga de vragen beantwoorden in de volgorde van het blokje en niet in de volgorde van degene die de vraag stelde, dus ik varieer daarin. Mijn excuses daarvoor.

Mevrouw Van Dijk van het CDA vraagt zich af: zijn we hier in dit huis nog steeds zo naïef dat we denken dat zoiets niet naar buiten komt en denken we echt dat stiekem zijn bijdraagt aan vertrouwen? Ik begrijp uw vraag heel goed. Toen ik op mijn eerste werkdag te horen kreeg dat er iets was gevonden, ben ik op zoek gegaan naar dat "iets". Er zijn en er waren op dat moment heel veel vragen. Onlangs kwam pas naar voren dat er twijfels bestaan over de kwaliteit en de betrouwbaarheid van deze gegevens. Ik wilde daar per se eerst duidelijkheid over hebben. Ik wilde eerst valideren en dan informeren, juist om onrust bij de ouders te voorkomen. Als er namelijk één situatie is waarin mensen niet zitten te wachten op nog meer onzekerheid, dan is het wel deze. Ik wil daarom ook benadrukken dat wat de uitkomsten van die validatie straks ook zijn, de ouders -- als zij aangemerkt zijn als gedupeerden -- hier bij deze uitkomst niet geconfronteerd zullen worden met een terugvordering. Nogmaals, er kunnen nog geen conclusies worden getrokken. Daarvoor loopt het onderzoek op dit moment.

De **voorzitter**:

Mag ik u toch heel even onderbreken? Mevrouw Van Dijk heeft een vraag voor u op dit punt.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Natuurlijk had ik dit antwoord wel verwacht. Ik wil geen onrust zaaien, maar we weten hoe het in dit huis werkt. Op het moment dat er iets speelt, komt het naar buiten. Dan denk ik: je kunt natuurlijk ook een boodschap brengen als "we weten het nog niet, maar we zijn met een onderzoek bezig". Ja, dat gaat ook onrust veroorzaken, maar dit doet dat nog veel meer. Er zijn drie staatssecretarissen geweest die, als ik de beslisnota's goed heb gelezen, alle drie hebben gezegd "nee, we gaan het niet communiceren", terwijl ambtelijk wel geadviseerd werd om het te doen. Daar zit voor mij echt een pijnpunt.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dat begrijp ik heel goed. Ik heb ervoor gekozen om eerst te valideren en dan te informeren. Dat staat ook zo in de beslisnotitie. Maar ik snap uw punt. Ik knoop dat in de oren.

De **voorzitter**:

Een korte vervolgvraag van mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Hoe gaan we hier dan een volgende keer mee om? Je merkt namelijk dat het niet helpt voor het vertrouwen van de Kamer. Ik zou toch echt aan de staatssecretaris willen vragen om de volgende keer te informeren en te vertellen wat u gaat doen. Vertel dat u gaat valideren en vertel dat er onrust is. We zitten in een superdelicaat proces waarin hartstikke veel fout is gegaan. We moeten vertrouwen opbouwen en dat gaan we zo niet doen met elkaar.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik begrijp heel goed wat u zegt. Ik ga dit absoluut in mijn oren knopen. Ik heb juist willen voorkomen wat er nu is gebeurd. Het onderzoek loopt nu dus nog. Ik verwacht binnen een aantal maanden duidelijkheid over de validatie van de data. Dan zal ik u hierover informeren.

De **voorzitter**:

Een interruptie van mevrouw Van Dijk. Sorry, mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Dank voor de antwoorden. Maar wat gebeurt er dan in de tussentijd? Dat is ook maar informatie die ik uit de nota's moet halen. Ik snap dat het niet iets betekent voor de mensen die al beoordeeld zijn en erkend gedupeerde zijn in het kader van de integrale beoordeling, dat we daar nog een aantal dossiers moeten behandelen en dat dat ook niet gaat gebeuren op basis van eventuele nieuwe informatie. Maar wat gebeurt er met de vervolgstappen als je het hebt over aanvullende schade? Wordt er wel of geen pauzeknop gehanteerd? Hoe gaan we dit doen?

Staatssecretaris **Palmen**:

Het beeld dat ik nu heb, is het volgende. Nogmaals, ik heb dus twijfels over de betrouwbaarheid van die data. Wat ik tot nu toe weet, is dat het een bestand is waaruit gedestilleerd kan worden dat er eventueel een brief is verzonden aan mensen. Maar daarmee weet je niet of het daadwerkelijk verzonden is, want daar zit niet de batch van de verzendstraat bij. En als je iets verzonden hebt, weet je niet of het daadwerkelijk ontvangen is. Vervolgens weet je niet of er een antwoord is gekomen en of dat antwoord

schriftelijk is geweest. Daarnaast weet je ook niet of er mensen zijn geweest - die voorbeelden kennen we ook -- die met hun hele dossier naar de balie zijn gegaan, dat daar hebben ingeleverd en een bon hebben ontvangen. Die situaties hebben we ook.

Wij beantwoorden nu als eerste de vraag: hoe betrouwbaar zijn deze gegevens? Vervolgens komt de vraag "hoe volledig zijn deze gegevens?" aan bod, met al deze mitsen en maren, waarbij de kanttekening wordt geplaatst dat dit eventueel een van de elementen kan zijn die gedupeerdheid constateren. Daarmee kun je niet anders dan het verhaal van de ouder volgen.

Dan ga ik naar de volgende vraag. Dat is een vraag van mevrouw Van Eijk van de VVD. Verstoppingen van bezwaren en dossiers zijn een acuut probleem. Mevrouw Van Eijk vraagt wat de planning is en waar ik de prioriteiten leg. Ook vraagt zij zich af hoe de Kamer geïnformeerd wordt over de voortgang. Ik deel absoluut de zorg dat de problemen die zich voordoen bij de bezwaren en de dossiers acuut zijn. Dit vraagt om spoedige maatregelen. Op het gebied van dossiers heb ik al een aantal maatregelen aangekondigd in de brief, zoals het ongelakt verstrekken van de dossiers aan advocaten en gedupeerden na een marginale toets. Ik combineer dat direct even met een andere vraag: waarom ongelakt verstrekken als er een afspraak is gemaakt met advocaten? Dit is besproken met de advocaten. Zij zitten er namelijk niet op te wachten om dit standaard ongelakt aan hen te verstrekken. Zij willen dat dus graag met een afspraak regelen. Daar geven we uiteraard gehoor aan.

Verder gaan wij hard aan de slag om responsiever te werk te gaan. Dat wordt ons ook geadviseerd door de Nationale ombudsman, de voorzitter van de BAC, de heer Visser, en de heer Scheltema, een autoriteit op het gebied van bestuursprocesrecht. Zij zeggen allemaal: kijk naar het individu en het verhaal en pas maatwerk toe. Er moet dus veel eerder in het proces in gesprek worden gegaan met de ouders om er samen uit te komen. Uiteraard kunnen ouders nog steeds bijstand krijgen, want dat zit gewoon in de regeling.

Ook bij de Bezwaarschriftenadviescommissie wordt fors geïnvesteerd in een verhoging van de productiviteit. We zijn ook vaak met hen in gesprek. Ik vind het belangrijk om de kennis en kunde van de Bezwaarschriftenadviescommissie in te zetten waar zij het meeste recht doen -- dat zijn zaken die ertoe doen -- zoals dat ook wordt geadviseerd. Kortom, we zijn stappen aan het zetten. We zijn er nog niet, maar de eerste stappen zijn in ieder geval gezet. In de volgende voortgangsrapportages zal ik u ook steeds weer informeren over de stappen die gezet worden.

Dan de dossiers. Heel veel van u hebben gevraagd om de dossiers. Hoe zit dat nou? Ouders moeten natuurlijk op grond van de wet al kunnen beschikken over alles wat met de zaak te maken heeft. Alles wat te maken heeft met de vragen "ben ik gedupeerd?" en "waarom ben ik gedupeerd?"

hoort bij dat dossier. Zo staat dat in de wet. Het is heel erg belangrijk om daaraan te voldoen. Daar hebben we ook alle maatregelen op ingezet. Alles wat met de zaak te maken heeft, hoort dus bij dat dossier. Dat is iets anders dan het persoonlijk dossier. Ik heb het over het ouderdossier. Dat ouderdossier is gebaseerd op wat wettelijk vereist is. Dat hebben we samen met advocaten uitgewerkt, omdat zij ervaring hebben in de verdediging van hun cliënten en heel goed weten wat er nodig is om hen te kunnen beoordelen.

Op dit moment lopen we wat achter, om het zacht uit te drukken, met het verstrekken van dossiers. Dat is zonder meer waar. We hopen daar natuurlijk versnelling in aan te brengen. Op dit moment is de planning om dit jaar zo'n 10.000 dossiers op te leveren. Dat is een verbetering ten opzichte van vorig jaar. Toen waren het 8.000 dossiers. Maar er is nog veel meer nodig. Op dit moment -- daar ging een andere vraag over -- wachten er nog circa 4.000 mensen op hun ouderdossier. Mijn uitgangspositie is om vanaf nu niet meer standaard te lakken, maar om een belangenafweging te maken. Zo is dat ook voorgeschreven.

De **voorzitter**:

Er is een interruptie van de heer Ergin.

De heer **Ergin** (DENK):

Het is meer een verduidelijkende vraag, voordat ik mijn conclusie ga trekken. We horen dus nu dat je een dossier hebt op basis van de Awb. Dat betreft alles wat te maken heeft met de zaak en dat wordt niet verstrekt. Vervolgens heb je een persoonlijk dossier en nu hoor ik ook over een ouderdossier. Kan de staatssecretaris uitleggen wat nou precies het verschil is tussen die drie dossiers die er dan kennelijk zijn?

Staatssecretaris **Palmen**:

Het ouderdossier heeft betrekking op alles in de zaak. Dat dossier is wettelijk vereist. Dat hebben we zo besproken met de advocaten. We hebben hen gevraagd: "Wat hoort daar precies bij? Wat vinden jullie?" Zij hebben daar duidelijkheid over gegeven. Dat is de lijn waarop ze nu verstrekt worden.

De **voorzitter**:

De heer Ergin met een vervolgvraag.

De heer **Ergin** (DENK):

Het gaat bij mij in principe ook om het dossier dat wettelijk verplicht is. Het liefst zo veel mogelijk, maar de staatssecretaris zegt dat dat niet lukt. Maar we zien dat ook bij de dossiers die op grond van de Awb verstrekt moeten worden. Die gaan over alles wat te maken heeft met waarom de ouders gedupeerd zijn en wat daar nou precies bij heeft gespeeld. Maar ook dat lukt niet. Ook dat zou in de afgelopen vijf maanden versneld worden. We horen nu wéér dat het wordt versneld. Ik wil duidelijkheid van de staatssecretaris, los van de standaardreacties in de brieven, waarom het nou gewoon niet lukt.

Staatssecretaris **Palmen**:

Je merkt dat dat voor mensen best lastig is. Wat hoort erbij? Hoe moet ik die belangenafweging maken? Daar moet je steeds aandacht aan blijven besteden. Je moet ook actie ondernemen op de signalen, bijvoorbeeld als een advocaat merkt: goh, we hebben een afspraak, maar nu zit er toch potdorie een stuk niet bij. Daar moet je weer van leren, ook bij bijvoorbeeld de organisatie die op jaarbasis bezig is om 10.000 dossiers te verstrekken. Ik vind het dus ontzettend belangrijk om dat te blijven monitoren. We moeten namelijk voldoen aan de wettelijke kaders, zo simpel is het.

De **voorzitter**:

Eerst een vervolgvraag van de heer Ergin en dan de heer Dijk.

De heer **Ergin** (DENK):

Het zou dus vijf maanden terug versneld worden, vanaf 7 november 2024. Kan de staatssecretaris aangeven hoeveel ouders er sinds 7 november 2024 een dossier hebben gekregen?

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik zou even moeten navragen hoeveel dat precies is. Ik kom daar in de tweede termijn op terug.

De **voorzitter**:

Er is een interruptie van de heer Dijk.

De heer **Dijk** (SP):

Ik ben niet gek. Ik weet wat het verschil is tussen een ouderdossier en een persoonlijk dossier. Dat hoeft mij hier niet nog een keer uitgelegd te worden. Daar begin ik even mee, want dat irriteert tamelijk, merk ik aan mezelf. Dat gezegd hebbende, het was 2019 -- dat is dus zes jaar geleden -- dat ene mevrouw Leijten met een grote groep ouders op de stoep stond bij de Belastingdienst in Rotterdam. Dat was met 40 mensen. Die hebben allemaal een persoonlijk dossier gekregen. Dit kan dus. Ik weiger ook te geloven dat het niet kan. Het is pure politieke onwil dat het niet gebeurt. Ik heb net voorbeelden gegeven over waarom mensen in de knel komen ...

De **voorzitter**:

Wat is uw vraag, meneer Dijk?

De heer **Dijk** (SP):

Ik heb net voorbeelden gegeven over waarom mensen in de knel komen als dat niet gebeurt. Mijn vraag is als volgt. 150 Kamerleden hebben in januari hun hand opgestoken voor het snel verstrekken van de persoonlijke dossiers. Vervolgens krijgen wij een brief dat de staatssecretaris dat niet gaat doen en dat er eigenlijk al een tijd is besloten om de persoonlijke dossiers niet te gaan verstrekken. Op basis waarvan dacht u "laten we dat eens even niet gaan doen"?

Staatssecretaris **Palmen**:

Het persoonlijk dossier bevat alle documenten over een persoon. Dat zijn alle op de persoon betrekking hebbende stukken. Dat is een ander wettelijk kader. Nu wil ik dit hier niet juridisch gaan maken hoor, integendeel.

Ik heb gesprekken gevoerd met onder andere mevrouw Leijten. Zij vertelde mij dat zij heel veel werk heeft gehad aan het indienen van amendementen op de Wet hersteloperatie toeslagen. Daarin heeft zij ook wettelijk laten opnemen -- dat staat ook zo in de memorie van toelichting -- dat ouders het recht hebben om de op de zaak betrekking hebbende stukken te ontvangen. Dat is dus in de memorie van toelichting gezet door uw eigen mevrouw Leijten, die ik ontzettend hoog heb zitten.

Ik snap dat u zegt: in het begin zijn die grote dossiers wel verstrekt. Dat klopt. In het begin is dat geweest. Je merkt alleen dat dat bij advocaten heel veel verwarring heeft opgeleverd, omdat daar bijvoorbeeld informatie in zit over de zorgtoeslag in 2011 terwijl de kinderopvang speelt in 2016. Advocaten zeggen dus dat ze met heel veel informatie zitten waar ze eigenlijk niks aan hebben. Hetgeen ze echt nodig hebben, is dat ouderdossier. Daarom hebben we dat op deze manier gedaan.

De **voorzitter**:

Er is een korte vervolgvraag van de heer Dijk.

De heer **Dijk** (SP):

Die toelichting snap ik. Maar hier is bij een groep ouders nog steeds een hele sterke behoefte aan. Zij willen dit wél. Ik heb net voorbeelden gegeven waarom dat is. Zij botsen in hun leven tegen situaties aan -- ik zei het net -- dat ze geen huis kunnen kopen, geen studie kunnen starten of zaak kunnen beginnen omdat er ergens toch een kruisje achter hun naam staat. Ik snap het hele verhaal van de advocaten en de zorgtoeslag. Tot uw dienst; helemaal goed. Maar ik vind dat als mensen zó vermorzeld zijn en zó met wantrouwen benaderd zijn, dat er dan nu een overheid moet zijn die er gewoon gehoor aan geeft als mensen een persoonlijk dossier willen opvragen. Dat er een kabinet en overheid zijn die zeggen: "Ik snap het. Jullie zijn vermorzeld en met wantrouwen benaderd en u loopt tegen dingen aan die voor u onoplosbaar zijn, waar u schuld noch blaam aan heeft. Wij gaan u helpen. Als u een persoonlijk dossier nodig heeft, dan krijgt u dat van ons. Als u dan ziet dat er ergens een rood kruisje achter uw naam staat, kunt u namelijk op basis van dat persoonlijke dossier dat rode kruisje wegstrijken en kunt u door met uw leven." Zo simpel kan het ook zijn.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik begrijp heel goed wat meneer Dijk aangeeft. De informatie die mensen nodig hebben om ervoor te zorgen dat er een registratie wordt weggehaald, is heel relevant. Maar dat zit niet in het persoonlijk dossier, dat zit in dat ouderdossier. Daarnaast is er een team dat helpt bij het weghalen van dit soort registraties. Wat dat betreft lost het persoonlijk dossier deze vraagstukken niet zonder meer op.

De **voorzitter**:

Er is een interruptie van mevrouw Haage.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

De irritatie loopt aan deze kant wat op, omdat de staatssecretaris eigenlijk nog een keer uitlegt wat al eerder in de stukken stond, maar onze vragen niet beantwoordt. Die gaan over mensen die dossiers hebben gekregen waar bepaalde registraties en fraudelijsten gewoon niet in stonden. Pas als ze het

totaaldossier kregen, kwamen ze daarachter. Dat is het probleem. Het wantrouwen groeit en de staatssecretaris geeft niet aan hoe zij met deze situatie omgaat. U hoeft niet uw brief nog een keer uit te leggen, want ik kan heel goed lezen. U moet vertellen hoe u met dat wantrouwen omgaat.

Staatssecretaris **Palmen**:

Nogmaals, de informatie waar u op doelt, hoort in het ouderdossier te zitten. Als dat niet in het ouderdossier zat in een individuele situatie, is dat onjuist geweest. Daar hebben de advocaten ons ook op gewezen. Deze informatie hoort in dat ouderdossier te zitten. Wij hebben bovendien aangegeven dat we snappen dat mensen zeggen dat ze toch hun persoonlijke dossier willen hebben, maar dan kunnen we daar helaas pas op een later moment mee verdergaan.

De **voorzitter**:

Er is een interruptie van mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Mevrouw Haage heeft een deel van mijn interruptie al gedaan. Dank daarvoor. Er gaan gevallen zijn waarbij ouders zeggen: het kan wel zo zijn dat dat in het dossier zou moeten zitten, maar ik loop hier wel tegenaan. Hoe gaan we daar dan mee om? Hoe zorgen we dat ouders ergens terechtkunnen -- u zegt dat daar een team voor is -- en dat het gewoon gefikst gaat worden?

Staatssecretaris **Palmen**:

Het Brede Hulpteam is daarvoor opgesteld. Als mensen daartegenaan lopen, dus als zij geconfronteerd worden met ontbrekende informatie, dan moet dat gemeld worden. Dit hoort daar gewoon bij.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Maar je weet niet wat je mist als je het niet weet, zal ik maar zeggen. Dus ik ben een beetje meer op zoek naar het volgende. Een ouder loopt vast bij een instantie, waarbij ze het gevoel hebben: volgens mij loop ik vast omdat er misschien wel ergens een rood kruisje staat. Dan zou ik het goed vinden dat ze ergens terechtkunnen waar snel wordt uitgezocht hoe dat nou zit. Als er inderdaad toch ergens een registratie staat, moet dat snel worden opgelost. Daar ben ik naar op zoek.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dat snap ik heel goed. Ik heb laatst nog een gesprek gehad met een luisterend schrijver die eenzelfde situatie tegenkwam bij degene die gedupeerd was, de verteller. Die paste ook niet in een hokje. Diegene werd ermee geconfronteerd dat hij geen hypotheek rondkreeg en liep overal tegenaan. Daarvoor is dat team ingericht, juist om dit soort situaties verder te begeleiden. Ik zal het mailadres even opzoeken. Ik kom daar in de tweede termijn op terug.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Mag ik daar heel kort op reageren?

De **voorzitter**:

Mevrouw Van Dijk, dat is uw vijfde interruptie. Ik meld het even.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Maar we mochten toch onbeperkt interrumpen?

De **voorzitter**:

Dat hebben we niet afgesproken, mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dan houd ik me in en ga ik in de tweede termijn de vraag stellen.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Ik weet het niet, maar is er een soort inhoudsopgave te maken van zo'n ouderdossier en wat daarin moet, zodat ouders goed kunnen toetsen? Dat schept ook vertrouwen en dan kun je ook kijken wat er mist.

Staatssecretaris **Palmen**:

Die is verstrekt aan de Kamer.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Maar blijkbaar is het niet voldoende, want ouders hebben geen vertrouwen dat alle informatie erin zit. Dus waar gaat dit dan mis?

De **voorzitter**:

Via de voorzitter, alstublieft. De staatssecretaris.

Staatssecretaris **Palmen**:

Deze lijsten, die inhoudsinventarisatie en de opbouw van het dossier, zijn samen met ouders en advocaten op die manier ingericht. Het zijn juist de advocaten die hebben gezegd: je moet ervoor zorgen dat mensen ook begrijpen waar het zit, hoe het is opgebouwd en al dat soort zaken. Ik snap dat dat misschien niet zomaar het wantrouwen wegneemt, maar dat krijg je ook niet zomaar weer weg.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik ga er toch nog een interruptie aan wijden. Ik hoor veel advocaten zeggen: bij ons kloppen mensen aan, ouders die gedupeerd zijn, die hun basisdossier niet eens hebben, laat staan het persoonlijk dossier. Volgens mij hebben wij in het vorige commissiedebat gezegd: als je nou dat basisdossier ongelakt aan de advocaten verstrekt, heb je de basis al heel snel compleet. Dan kun je juist de energie steken in ouders die behoefte hebben aan dat complete dossier, dat persoonlijke dossier. Mijn vraag aan de staatssecretaris is of ze er ook naar heeft gekeken om het proces op die manier in te richten.

Staatssecretaris **Palmen**:

Wij hebben de afspraak gemaakt om niet standaard meer alles te lakken, dus het is "ongelakt, tenzij", zoals het normaal ook hoort. Het voorstel van de commissie-Van Dam was om ongelakt aan advocaten te verstrekken en daarvan zeggen de advocaten zelf: daar zitten wij niet op te wachten, we willen eerst een afspraak hebben. Dat is helemaal prima; dat hebben we te respecteren.

De **voorzitter**:

De heer Ergin. Dit is ook uw vijfde interruptie.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik heb even in de stukken gekeken bij de fractie. U weet dat mijn fractie hier al langer mee bezig is. Op een kennisnetbijeenkomst van 15 september 2022 zijn de advocaten bij elkaar gekomen. Samen met de UHT hebben ze een voorbeelddossier vastgesteld. Die lijst is er al; die is er al drie jaar. Waarom dan opnieuw die afspraken maken, terwijl je een lijst hebt die is afgestemd met de advocaten? Gewoon een basisdossier op basis waarvan advocaten verder kunnen gaan. Heel veel dingen zijn al bedacht. Die liggen er al; het is alleen een kwestie van uitvoeren. Ik vraag de staatssecretaris: sla met de vuist op tafel en zorg ervoor dat het basisdossier op z'n minst ongelakt bij de advocaten komt te liggen. Het is er al, doe het gewoon.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik val in herhaling, maar natuurlijk is het zo dat wij inmiddels die afspraken met de advocaten gemaakt hebben. Dat klopt, en die worden uitgevoerd. Maar als advocaten zelf zeggen "ik wil niet standaard een ongelakt dossier hebben, want het is afhankelijk van het individuele dossier en van de relatie die ik met mijn cliënt heb", dan kan ik dat niet zomaar doen.

De **voorzitter**:

U kunt de beantwoording vervolgen.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dan komen we bij het blokje dwangsommen. Als de dwangsommen worden afgeschaft, wat betekent dat dan voor de gedupeerden die al een dwangsom hebben ontvangen of moeten ontvangen? Wat betekent dit voor de rechtsbescherming? Dit zijn vragen die meerderen van u gesteld hebben. Heel eerlijk, als ik een herstelregeling zou moeten ontwerpen, zou ik de dwangsommen daar geen plaats in geven. Ik vind dat eigenlijk niet passen, omdat een herstelregeling die met diverse commissies en allerlei waarborgen is omkleed, dat eigenlijk niet nodig zou moeten hebben. Maar daar is niet voor gekozen. Er is voor gekozen om een dwangsom te laten gelden, ook voor deze hersteloperatie. Dat is een wettelijke bepaling en als ik die wet zou willen veranderen, als ik daarvoor al toestemming krijg van uw Kamer, dan gaat dat natuurlijk alleen maar gelden voor nieuwe situaties. Daarmee los ik de huidige situaties niet op.

Nu heeft de Raad van State gisteren de uitspraak gedaan dat Toeslagen langer de tijd heeft, omdat het op dit moment echt gierend vastloopt. Om een beeld te geven, op dit moment komen er zo'n 800 BNTB's binnen: bezwaren tegen het niet beschikken. En er is een behandelcapaciteit van zo'n

500 bezwaardossiers. Dat loopt dus gewoon vast. Daarom ben ik nog steeds aan het kijken, ook samen met de advocaten en de ouders, hoe we ervoor kunnen zorgen dat mensen toch krijgen waar ze recht op hebben, zonder dat ze zich moeten vastklampen aan juridische procedures. Dat vind ik belangrijk, want ik vind het vervelend en echt onbestaanbaar dat we moeten procederen en dat we daardoor nog zo veel vertraging oplopen. Dus daar werk ik aan.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

De staatssecretaris heeft ons inderdaad geïnformeerd over de uitspraak van de Raad van State en het feit dat een "redelijke termijn" in dit geval blijkbaar plus 60 weken is. Vraagt dat nog om een wettelijke verankering, of niet? Er lag ooit een conceptwetsvoorstel dat die beslistermijnen juist zou verruimen. Uw voorganger heeft dat aangepast en eruit gehaald, want het zou niet nodig zijn omdat we die termijnen wel zouden gaan halen. Dat is duidelijk niet het geval. Dus gaan we nu op basis van deze uitspraak van de Raad van State de praktijk inrichten of moet er nog een wetswijziging komen?

Staatssecretaris **Palmen**:

Kijk, rechterlijke uitspraken zijn natuurlijk ook een bron van recht; daar zul je je ook aan moeten conformeren. Dat neemt niet weg dat ik dit ervaar als een constante opdracht om zo snel mogelijk en zo goed mogelijk de bezwaarprocedure en de bezwaarschriften af te handelen. De Raad van State doet een oproep aan de wetgever, dus ik moet op een later moment terugkomen op hoe we hier precies mee omgaan. Dat is nog niet uitgekristalliseerd, want die uitspraak is van gisteren.

Dat was trouwens ook de vraag van mevrouw Wingelaar: als de Raad van State zegt "je hebt veel langere beslistermijnen", hoe zit het dan met die ambitie van 2027? Ik blijf me erop richten dat het niet zo lang kan duren. Een bezwaarprocedure die zo veel tijd nodig heeft, vind ik echt ... Tijd is ook een kwaliteit. Ik vind het zo belangrijk dat mensen voortvarend antwoord krijgen in de bezwaarprocedure, dus daar blijf ik mij voor inzetten. Daarom gaan we nu ook beter kijken naar de inhoud van de bezwaarschriften met de responsieve bezwaarbehandeling, om ervoor te zorgen dat we die ook voortvarender kunnen oppakken.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Ergin. Hij zegt: door te stoppen per 1 april 2024 in plaats van per 1 januari 2026 maakt u niet maximaal gebruik van de gedoogperiode van de Wet DBA. Zijn vraag is: waarom? Het handhavingsmoratorium is per 1 januari komen te vervallen. Wij hebben afgesproken dat Toeslagen iets langer de tijd heeft om daaraan te voldoen. We zijn nu uiteraard bezig met de afbouw, maar de brokers hebben zelf besloten om een aantal van hun mensen niet langer in dienst te laten zijn.

Het is dus niet zo dat ik die keuze maak, maar die is gemaakt door de derde partijen.

De **voorzitter**:

Ik heb toch nog een interruptie voor u van de heer Faddegon. Ik was net te laat, toen was u al begonnen met de volgende vraag.

De heer **Faddegon** (PVV):

Het ging nog over de dwangsommen die opgelegd zijn. Kan de staatssecretaris aangeven hoe zij omgaat met mensen die dat misschien weer ten onrechte hebben ontvangen? Bouwen we niet allerlei problemen in? Of zegt u: we kijken na 2027 wel of er ten onrechte dwangsommen zijn uitbetaald?

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik begrijp uw zorg hierover. De vraag of iemand al dan niet gedupeerd is, is een hele wezenlijke, belangrijke vraag. Die vraag verdient het ook om zo snel mogelijk te worden opgepakt. We moeten uiteraard kijken naar wat we nu doen met alles wat is afgelopen en hoe het daarmee zit, dus daar kom ik nog op terug.

De **voorzitter**:

De heer Ergin heeft nog een interruptie op het antwoord op zijn vraag? Ik begrijp dat u toch eerst nog even verder mag beantwoorden en dan komt de interruptie straks.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik wilde over de Wet DBA doorstappen naar de vraag van mevrouw Van Eijk. Zij vraagt: hoe wordt nu de continuïteit van de hersteloperatie gegarandeerd? Je ziet nu dat een aantal potentieel schijnzelfstandigen zich heeft teruggetrokken. In de periode december 2024 tot februari 2025 zijn dat 119 mensen. Hiervan zijn 77 personen weer terug bij de UHT. Zij zijn in vaste dienst gekomen, ze zijn vervaast. Het wil dus niet zeggen dat als iemand stopt, hij dan helemaal weg is. Gelukkig niet. Maar goed, we moeten er dus wel rekening mee houden dat het effecten kan hebben. Over hoe groot dat effect is, kan ik u op dit moment niet informeren. We zullen het moeten zien. We zetten natuurlijk alles op alles om mensen bij ons in dienst te laten treden. In de volgende voortgangsrapportage krijgt u weer een update van de cijfers.

De heer **Ergin** (DENK):

Het verhaal over de brokers hoor ik zo nu en dan ook, maar ik hoor ook dat heel veel mensen die als zelfstandige bij de UHT werken, zeggen: eigenlijk vind ik dit heel belangrijk; ik was bezig met een dossier; ik was bezig met een oplossing en plotseling moet ik weg, omdat er ergens anders een wet is gewijzigd of omdat de broker niet meer wil. Op basis van de berekening van de staatssecretaris kunnen we concluderen dat er vanaf 1 april 50 mensen minder werken. Dat betekent dat er minimaal 50 mensen minder zijn om ouders te ondersteunen. Waarom kiest de staatssecretaris er dan niet voor om met die 50 direct een zelfstandigenovereenkomst af te sluiten, zodat ze in ieder geval tot het eind van dit jaar die werkzaamheden voort kunnen zetten?

Staatssecretaris **Palmen**:

Met deze mensen wordt constant het gesprek gevoerd en er zijn er ook heel veel die in vaste dienst komen bij de UHT.

De **voorzitter**:

Ja, heer Ergin, de staatssecretaris gaat over haar antwoord, dus u kunt zeggen "dat is geen antwoord op mijn vraag", maar daar kan ik niet veel mee. Dus of u doet een nieuwe interruptie of ...

De heer **Ergin** (DENK):

Ja, dat kan. Er zijn 70 mensen vervast, prima. Dan blijft er nog een deel over dat niet weer als zelfstandige aan de slag gaat, vanaf morgen, vanaf maandag. Over die groep zeg ik: zorg er nou voor dat die groep gewoon direct, desnoods direct bij de UHT en niet via een broker, een contract krijgt. Dan kunnen deze mensen in ieder geval tot het eind van dit jaar, zolang er nog sprake is van een gedoogperiode, mensen helpen. Meer vraag ik niet. Zoek een manier, vind een constructie om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk mensen geholpen worden; dat is mijn vraag.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik begrijp uw zorg en ik zou ook het liefste deze bevlogen mensen willen behouden, vandaar dat wij hun ook dat aanbod doen om in vaste dienst te komen. U moet zich ook realiseren dat de overheid ook gebonden is aan

raamcontracten voor de inhuur van mensen. Die kun je niet zomaar overnemen.

De **voorzitter**:

U kunt uw beantwoording vervolgen.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dan wil ik verdergaan met een vraag van mevrouw Wingelaar over de onafhankelijkheid van de UHT bij de Belastingdienst. Zij vraagt zich af: wat doet de staatssecretaris om de UHT afstand te laten nemen van de Belastingdienst? Ik vind het ook belangrijk dat het herstel op een onafhankelijke manier tot stand komt. Vanaf 2021 is de Dienst Toeslagen uit elkaar gehaald, dus dan heb je Toeslagen regulier en de Belastingdienst Uitvoering Herstel Toeslagen. Dat is een zelfstandige directie. Er is wel een overeenkomstig gebruik van informatie en van een aantal faciliteiten, juist om het werk te kunnen blijven doen. Maar het is nog een onderdeel van het directoraat-generaal Toeslagen. In die zin is er een stukje onafhankelijkheid, maar of u dat voor ogen heeft, weet ik niet.

De **voorzitter**:

Er is een interruptie op dit punt van mevrouw Rijkers.

Mevrouw **Rijkers-Oosterkamp** (BBB):

Sorry, voorzitter. Het is eigenlijk nog even op het vorige punt. Volgens mijn informatie zijn er 700 zzp'ers bij de UHT als zelfstandige aan het werk. U zegt dat er 77 zijn die in vaste dienst komen. Dat is 10%, dat is hartstikke mooi. Het is voor de mensen die dat graag willen. Alleen zegt u dat we niet verder kunnen vanwege het raamcontract. Dat snap ik, want die raamcontracten zijn er, maar nu zegt de broker dat zij niet meer willen. Er is dus een reden om buiten deze raamcontracten mensen rechtstreeks aan te nemen of in te huren. Zou de staatssecretaris hier alstublieft heel goed naar willen kijken? Want er zijn in mijn ogen wel degelijk mogelijkheden.

Staatssecretaris **Palmen**:

Uiteraard kijk ik hiernaar, maar ik wil wel even iets rechtzetten. Het zijn 77 mensen van een groep van 119 mensen. Wat de rest gaat doen, weet ik niet. Ik hoop dat ze vervast worden, of iets anders, maar wij kijken er zeker naar.

Dan wil ik graag verdergaan met een andere vraag van mevrouw Wingelaar: hoeveel adviezen neemt de UHT over van de BAC en hoeveel niet, en wat is daarvan de reden? Zij zegt ook: versnelling mag nooit ten koste gaan van rechtsbescherming. Ik ben het helemaal met mijn collega van Nieuw Sociaal Contract eens, want rechtsbescherming is natuurlijk heel erg belangrijk. Aan de andere kant is het ook belangrijk om de behandeling van bezwaarschriften niet te lang te laten doorlopen. Ook tijd is hierin een kwaliteit. Ik heb begrepen van mijn collega's dat er tot op heden vier situaties bekend zijn waarin is afgeweken van de BAC-adviezen, vier situaties waarin de UHT ten nadele van ouders is afgeweken. Dat is een uitzonderlijke situatie, vandaar ook het aantal vier. Dat wordt alleen gedaan als het echt niet anders kan en overeenkomstig de Wet hersteloperatie toeslagen is. Dus het gebeurt niet al te vaak. In bijna alle situaties volgt de UHT het advies van de Bezwaarschriftenadviescommissie op.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Het gaat om de vraag van de collega van NSC over de afstand van de UHT tot de organisatie, een stukje terug. We kregen een antwoord, waarbij ik moest denken aan mijn tijd als gemeenteraadslid toen het dualisme werd ingevoerd. We hadden toen discussies over hoeveel meter afstand het college moest hebben van de raad. Ik ben heel erg benieuwd naar wat de staatssecretaris een gezonde afstand zou vinden.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik vind dat een goede vraag. Ik vind het belangrijk dat de kwaliteit en de oordeelsvorming in ieder geval onafhankelijk plaatsvindt. Vandaar dat er fysiek en letterlijk een afstand is: een andere locatie, los van het ministerie. Er zijn eigen contracten en er is een eigen directieteam dat zelfstandig tot de prestaties moet komen. Ik denk dat dat vooralsnog voldoende is, hoewel ik wel zie dat zaken verbeterd kunnen worden qua uitvoering.

Dan kom ik bij het stukje aanvullende schade. De stand van zaken van de gesprekken met de SGH. De vraag van mevrouw Van Eijk van de VVD is: welke stappen worden er gezet om in overleg met de SGH verder te komen? De SGH heeft het afgelopen anderhalf jaar een enorme groei doorgemaakt van een totaal nieuwe organisatie tot een organisatie die eigenlijk een sleutelpositie heeft verworven in de hersteloperatie. Dat is heel knap en daar heb ik ontzettend veel waardering voor. Ik ben ook op werkbezoek geweest en ik heb diverse gesprekken gevoerd. Ik ben diep onder de indruk van hoe de SGH-route werkt en hoe men dat aanpakt. Ik kan alleen maar heel veel waardering hebben voor met name het verhaal van de ouder, het feitenrelaas, de verteller en de luisterend schrijver.

Op dit moment zijn wij met elkaar in gesprek om opvolging te geven aan het advies om te komen tot een verdere opschaling van de SGH-route. Die gesprekken blijven we uiteraard voeren. Maar ook de commissie-Van Dam gaf een aantal zorgpunten mee: kijk in ieder geval kritisch naar de schaalbaarheid en kijk naar de governance. Dat zijn wel punten die we in samenhang moeten blijven zien. Daar wordt aan gewerkt en daarover zijn we nog steeds met elkaar in gesprek.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Is de staatssecretaris aan het eind van het SGH-blokje? Anders wacht ik namelijk even.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik heb nog een andere vraag, onder andere van mevrouw Van Eijk, over de governance, over De Telegraaf en over het rapport van Nauta dat van de week naar voren kwam. Zij vraagt zich af hoe dit precies is gegaan. We hebben natuurlijk in mei 2024 een evaluatie gehad. Daaruit kwam toen al een aantal verbetervoorstellen naar voren. Toen is ook de afspraak gemaakt dat de governance in lijn zou komen met de Claimcode 2019. Dat hebben beide partijen met elkaar afgesproken. Die Claimcode is een generieke claimcode. Het zijn basisafspraken -- houding en gedrag die je met elkaar hebt afgesproken -- die gelden voor alle stichtingen die te maken hebben met dit soort grote claimorganisaties. Wij delen de wens om te komen tot de uitvoering en invulling van de Claimcode 2019. Daar wordt op dit moment aan gewerkt. Ik heb daar afgelopen week ook nog over gesproken met de voorzitter van de raad van toezicht, meneer Segers, en wij blijven dit met elkaar delen.

Dit was het.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Even een paar dingen bij elkaar pakkend: we hebben dus al die negatieve berichtgeving -- die nemen we maar even voor wat het is -- maar we hebben hier ook commissievoorzitter Van Dam gehad. Commissievoorzitter Van Dam zei eigenlijk iets heel helders. Hij zei: "die SGH-route is wat het allerbeste werkt en let nou op dat de SGH-route niet" -- hoe zeg ik dat netjes -- "in de wielen wordt gereden doordat Financiën daar weer allerlei eisen aan gaat stellen qua governance et cetera". Dat zei hij, en hij zei: "let op, want de cultuur bij Financiën" -- en ik kan erover meepraten -- "is er niet een van ruimhartigheid". Ik wil dus van de staatssecretaris weten of die berichten in De Telegraaf nu wel of niet kloppen. Met andere woorden: wordt er nu ruzie gemaakt tussen de SGH en Financiën over de vraag hoe ruimhartig we

kunnen zijn? Als de staatssecretaris niet wil ingaan op het krantenbericht, wil ik van haar een brief hebben waarin precies staat hoe zij de SGH nu gaat uitvoeren en die wil ik echt op korte termijn hebben. Ik vind dat de Kamer daar recht op heeft, omdat dat een van de kernen was van het rapport-Van Dam en het onhelder is wat daar aan het gebeuren is.

Staatssecretaris **Palmen**:

Het is niet alleen dat de Kamer daar recht op heeft, ook de ouders hebben hier recht op. Als wij te horen krijgen dat ouders zeer tevreden zijn met de SGH-route en het fijn vinden om op deze manier hun verhaal te vertellen en op deze manier te werken, dan moeten wij daarnaar luisteren. Het is niet zo dat wij op dit moment aan het ruziemaken zijn over dat schadekader. We zijn in gesprek met elkaar en het gesprek gaat op dit moment over de Claimcode. Dat is iets anders dan het schadekader.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Het zal allemaal wel, er zullen wel verschillen zijn. Ik wil gewoon graag weten wanneer de staatssecretaris denkt dat die gesprekken zijn afgerond. Wanneer hoort de Kamer daar iets over? Daarmee horen de ouders daar ook wat over en dat is dan hopelijk meer waar dan wat er in de krant staat, als dat niet waar is. Dus wanneer is er ... hoe heet het ook alweer: boter bij de vis? Het is donderdagmiddag, boter bij de vis: wanneer komt wat naar de Kamer en wanneer horen we het precies?

Staatssecretaris **Palmen**:

De inzet is om voor het meireces tot antwoorden te komen.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Inzet is prachtig en ik waardeer dat zeer. Dat is over vier weken. Wij maken altijd afspraken tussen Kamer en kabinet. Inzet bestaat niet, dus dan is er een toezegging van de staatssecretaris dat er voor het meireces een brief komt. Anders gaan we daar een motie over indienen.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik wil die toezegging wel doen, dat u in ieder geval voor het meireces antwoord krijgt óf over de stand van zaken óf over hoe het er precies uitziet.

De **voorzitter**:

Er is nog een interruptie van mevrouw Rijkers.

Mevrouw **Rijkers-Oosterkamp** (BBB):

Mag ik de staatssecretaris een suggestie doen?

De **voorzitter**:

Zeker.

Mevrouw **Rijkers-Oosterkamp** (BBB):

Waarom niet gewoon in een hok gaan zitten en zorgen dat we eruit komen? We hebben weer de intentie, we willen weer wat gaan doen, maar volgens mij moet het vrij simpel zijn om agenda's leeg te maken en gewoon bij elkaar te gaan zitten en een oplossing te bedenken.

Staatssecretaris **Palmen**:

Er worden op dit moment bijna dagelijks gesprekken gevoerd. Dat is dus een soort van "bij elkaar in een hok zitten". Alleen 's nachts mogen ze nog naar hun eigen huis.

De **voorzitter**:

U kunt de beantwoording vervolgen. Ik zie toch nog een interruptie van mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Ik probeer wat dingen naast elkaar te leggen. Bijvoorbeeld het rapport of het advies van NautaDutilh over die Claimcode: daar staat nogal wat. Anderzijds krijgen we natuurlijk ook informatie uitgereikt van de SGH. Ik kan het gewoon zo moeilijk over elkaar heen leggen. Ik zie ook, heel eerlijk, nog geen begin van een oplossing. Ik zou heel graag van de staatssecretaris willen horen hoe zij hieruit gaat komen op zo'n manier dat we elkaar allemaal in elkaars waarde laten en uiteindelijk vooruit kunnen. Los van het feit dat ik die notitie veel eerder had willen hebben, maar dat heb ik in mijn inbreng al gezegd.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dit is ook precies de reden waarom ik met de voorzitter van de raad van toezicht heb gesproken. Wij delen de inzet en we hebben uitermate veel waardering en respect voor elkaar. We blijven ons daarop inzetten.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Ik ga het ook nog een keer proberen, want mevrouw Rijkers stelde voor "ga met elkaar in een hok zitten en kom er niet meer uit voordat er een oplossing is", in mijn eigen woorden gezegd. De staatssecretaris geeft aan: feitelijk doen we dat al, we gaan alleen 's nachts nog maar naar huis. Maar toch ligt het er nog niet, oftewel al die inzet is dus nodig om überhaupt dichterbij elkaar te komen. Er speelt dus wel degelijk iets.

Staatssecretaris **Palmen**:

Het is een intensief traject; dat heeft gewoon zijn beloop nodig.

De **voorzitter**:

U kunt de beantwoording vervolgen. Toch een interruptie van de heer Dijk.

De heer **Dijk** (SP):

Als het zo'n intensief traject is, kan de staatssecretaris dan in ieder geval een beetje delen waar het zo aan het vastlopen is? Is het geld?

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik wil natuurlijk niet interveniëren in het proces zoals het op dit moment loopt. Het is beter als dat gewoon verder aan tafel met beide partijen besproken wordt. Maar één ding is duidelijk: wij zetten in op het schadekader zoals dat nu geldt.

Dan wil ik graag overstappen naar route B. Een belangrijke vraag van meneer Vijlbrief is: hoe gaat die route B er nu uitzien? Meneer Van Dam adviseert twee routes: SGH en een alternatief voor ouders die niet zitten te wachten op de SGH-methodiek. Een route die recht doet aan een stukje eigen regie van de ouder, maar daarbij ook ruimte biedt om, al dan niet met hulp van een advocaat, zelf een bijdrage te leveren aan het schadekader en aan het aannemelijk maken. Dus ook hierover zijn we in gesprek met de advocaten, met de gedupeerden. Daar is de regieroute van de VSO een mooi voorbeeld van. De VSO-regieroute is ook een goed werkende route. We zijn er naartoe

aan het werken om die te uniformeren, dus gelijk te stellen met dat schadekader. Bij de meer complexe situaties kan gebruik worden gemaakt van de aanvulling voor complexe situaties. Dat is het beeld van hoe de route B eruit gaat zien.

De PVV vraagt zich af of het niet lastiger is als je dat zelf aannemelijk moet maken en of dat geen drempel is. Daarom is het ook belangrijk dat je met twee routes naar dezelfde uitkomst werkt en dat het voor iedereen transparant is hoe de kaders zijn en wat de spelregels zijn. Op die manier maak je het makkelijk. Daarnaast kunnen ouders altijd een advocaat in de arm nemen die hen helpt en hiermee begeleidt. Dan de vraag over de complexe schades. Wanneer is er sprake van een complexe situatie, wie bepaalt dat en op welk moment in het proces? Een aantal vragen ging daarover. De complexiteit moet nog worden uitgewerkt. Wij hebben gevraagd aan de Commissie Werkelijke Schade welke situaties zij tegenkomt waarvan je denkt dat die wel heel complex zijn. Dat wordt op dit moment uitgewerkt.

De **voorzitter**:

Ik zou graag degene die aan de microfoon is, laten spreken. Anders stoort het heel erg. Gaat u verder.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ook advocaten zien natuurlijk regelmatig bij de begeleiding van hun cliënten welke situaties om extra aandacht vragen omdat ze zo complex zijn. Daarbij moet u denken aan situaties als arbeidsongeschiktheid, ondernemerschap, dat soort situaties. Op het moment dat een ouder zijn situatie niet kwijt kan in de A- of B-route, zou hij door mogen stappen naar de aanvulling in de C-route. Dus het is een aanvulling en die komt na het uniforme schadekader. Wij werken dit uit met de advocaat, maar ook met de ouders en de Commissie Werkelijke Schade.

Ik kom op de vraag waarom de digitale route niet is gelukt. De digitale route zat nog in een pilotfase en was weer een van de nieuwe loten aan de stam. We zorgden ervoor dat er uiteindelijk vijf verschillende routes waren bij vijf verschillende kaders. Dit hielp echt niet. We snappen wel dat het prettig werkt om je digitaal laagdrempelig te kunnen aanmelden. Op die manier zou je de aanmeldportalen en de digitale route uitgediept in stand kunnen houden, zodat mensen zich laagdrempelig kunnen aanmelden voor de A- of B-route en op die manier door kunnen gaan. Het moet zo efficiënt en makkelijk mogelijk zijn voor de ouders.

Ik kom op de vraag of het niet verstandig is om de VSO-route toch overeind te houden. Die wordt omgezet omdat wij goede ervaringen hebben met de VSO-regieroute. Ook de advocaten en ouders zijn daar heel tevreden over.

Mevrouw Van Dijk had een vraag over de rechtsgelijkheid. Zij vraagt zich af hoe er wordt omgegaan met VSO's die in de pilotfase tot stand zijn gekomen nu eigenlijk de schadekaders verruimd zijn. Is daar ruimte voor een herziening? Op het moment dat ouders al in het traject zitten, kunnen zij nog kiezen of ze de route uitlopen of toch gaan overstappen naar het nieuwe traject.

Dan de situatie dat er onder de oude omstandigheden bij de Commissie Werkelijke Schade een onherroepelijke beschikking is afgegeven. Dat vind ik eerlijk gezegd een hele lastige vraag. Strikt juridisch is daar geen aanleiding voor en moet het niet, maar gevoelsmatig knaagt het. Het mes wordt mij op de keel gezet. Ik wil kijken naar hoe we daar rechtvaardig mee kunnen omgaan, maar ik wil wel benadrukken dat andere mensen die nog helemaal geen schadeloosstelling hebben gehad, nu wel voorgaan.

Mevrouw Van Eijk vraagt zich af hoeveel kosten er gemoeid zijn met het stopzetten van schaderoutes. We hebben nu geen extra kosten gemaakt door het stopzetten van lopende schaderoutes. Alleen de pilot digitale route is stopgezet, maar alle andere kennis en ervaring wordt meegenomen en gebruikt in het uniformeren van de schaderoutes, de route-A en de route-B, om te komen tot dat uniforme schadekader.

Dan zijn we toe aan de jongeren die het manifest ook aan mij hebben uitgereikt. Ik zie mevrouw Van Eijk met een vraag.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Voor mij was nu niet helemaal helder wat er nu met het aanmeldportaal gebeurt. Ik heb het idee dat ik in de technische briefing iets anders heb gehoord dan er in de brief staat. Ik krijg nu weer een best vaag antwoord. Blijft dat aanmeldportaal nu in de lucht en blijft het dus ook leidend om uiteindelijk route-A en route-B, dan wel route-C zoals u die noemt, terecht te komen? Of wordt dat stopgezet of is het al stopgezet?

Staatssecretaris **Palmen**:

Even kijken hoor. Het aanmeldportaal zou eigenlijk in februari live gaan. De implementatie zorgt er echter voor dat die functionaliteit in totaliteit achterhaald is. Dat betekent nog wat aanpassing. We willen wel die aanmeldmogelijkheid sec behouden zodat het voor ouders makkelijk is om zich in ieder geval aan te melden voor de ene of de andere route. Dus het vergt nog enige aanpassing. Wat mij betreft en dat is ook het beeld van de hersteloperatie en blijft het in ieder geval mogelijk om je daar aan te melden.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Mogelijk of verplicht? Voorheen was het volgens mij de bedoeling om alles via het aanmeldportaal te laten lopen. Daar waren toen wel bedenkingen en bezwaren bij.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik hoor dat we dit verder uitwerken, onder andere ook met SGH. Het beeld is een centrale voorziening te hebben, zodat het voor ouders ook duidelijk is.

Dan stelde de heer Dijk de vraag wat ik ga doen met het manifest. Lezen. Bestuderen. Tot mij nemen. In gesprek gaan met jongeren die ik al heb gesproken. Ik heb het net ontvangen. Ik ben heel blij, maar ik moet het nog lezen. Dat begrijpt u. Ik wil er graag nader op terugkomen.

De vraag was ook hoe ik nu tegemoetkom aan de roep van jongeren om erkenning. Ik herken absoluut het signaal van jongeren die zeggen: ja, ik ben ook gedupeerd; ik ben ook slachtoffer van het toeslagenleed. Ze zeggen heel veel leed te hebben moeten meemaken in het gezin. Ik vind het heel erg belangrijk dat jongeren en kinderen zich erkend voelen in dat leed. We hebben vanochtend in de commissie ook gezien bij mevrouw Hamer hoe belangrijk dat is. Dat moet ik nog verder uitwerken, ook op basis van dit manifest en op basis van de rapporten die ik vanochtend heb mogen ontvangen.

Het is wel zo dat we in het verleden natuurlijk samen met jongeren, met de number 90 foundation en Diversion een kindregeling hebben ontworpen. De commissie-Hamer zegt, en u zult dat ongetwijfeld ook zeggen, dat zo'n kindregeling heel leuk is, maar dat dit nog niet voldoende is en nog niet werkt zoals die bedoeld is. We moeten sowieso kijken hoe dat uitpakt. Ik hoor van jongeren dat sommige gemeenten echt lange wachttijden hebben, maar er zijn ook andere gemeenten die hele goede voorbeelden hebben van hoe zij snel en direct in contact staan met de jongeren. Ook in die zin zul je van elkaar moeten leren. De kindregeling bestaat natuurlijk uit een financiële tegemoetkoming, uit ondersteuning en begeleiding door de gemeente en uit hulp bij problematische schulden. Nogmaals, ik krijg signalen dat dat niet overal even goed werkt. Daar moeten we naar kijken en dat ga ik ook doen.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Een simpele vraag aan de staatssecretaris: kan zij de Kamer verzekeren dat het ravijnjaar voor gemeenten -- dat komt volgend jaar -- geen gevolgen gaat hebben voor wat gemeenten doen voor kinderen van toeslagouders?

Staatssecretaris **Palmen**:

Dat zijn andere criteria. De herstelorganisaties en gemeenten werken op andere manieren met elkaar samen. Daarvoor is een specifieke regeling ontworpen. In die zin zou dat elkaar niet hoeven bijten.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Zegt de staatssecretaris nou dat hier een SPUK voor is en dat die niet geraakt wordt? Is dat wat zij zegt? Even in technische termen: een specifieke uitkering.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ja, deze SPUK blijft.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Oké. Goed zo. We noteren het.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dat is heel goed. Waarvan akte. Dat is er nog een vraag van het CDA.

De **voorzitter**:

Sorry, mag ik u heel even onderbreken voordat u met de volgende vraag verdergaat? De heer Dijk heeft nog een interruptie.

De heer **Dijk** (SP):

Het is een klein stapje dat de staatssecretaris erkent dat de kindregeling niet werkt. Het is een beetje een nietszeggend antwoord om te zeggen dat we "ernaar gaan kijken". Ik heb heel nadrukkelijk twee -- laat ik er twee van maken -- heel concrete eisen uit het manifest. Het klinkt een beetje flauw, maar daarvoor hoeft u het manifest niet te lezen, want dat weet u. Wat voor moeite is het nu om een brief te sturen met erkenning naar alle kinderen die daar niets mee te maken gehad en die dit gewoon op papier willen krijgen als vorm van erkenning? Zij kunnen daarmee ook aan andere instanties aangeven dat ze erkend zijn. Dat is de eerste vraag.

Mijn tweede vraag gaat over het kwijtschelden van de DUO-schulden. De regeling werkt gewoon niet. Mensen zitten vast. Het kán niet zo ingewikkeld zijn. Op die twee punten, die twee heel concrete eisen, wil ik de

staatssecretaris echt vragen in te gaan en aan te geven waarom ze dat niet wil. En als ze dat niet wil, wat is dan het alternatief om het wel te laten werken? Ik vind dat "ernaar kijken" echt niet meer kan na al die jaren. Dat kan niet meer als antwoord.

Staatssecretaris **Palmen**:

Op dit moment krijgen jongeren al een brief met een erkenning. In die zin is er een vorm van erkenning. Dat gaat in ieder geval om de kinderen die in aanmerking komen voor de kindregeling. Daarnaast weet ik dat u er voorstander van bent om de DUO-schulden kwijt te schelden voor de jongeren die geraakt zijn door het toeslagenleed. De commissie-Van Dam zegt echter dat er ook jongeren zijn die gestudeerd hebben en dat er anders hele grote verschillen worden gecreëerd. Ook de Raad van State zegt: maak geen nieuwe generieke regeling en let op het gelijkheidsbeginsel. We willen kijken en werken met jongeren en niet met specifieke "onderdelen" van gedupeerden. Dat werkt niet. Als je doorschiet in het goede, kan dat juist weer leiden tot ongelijkheid. Dat is volgens mij ook niet wat we willen.

De **voorzitter**:

Een vervolgvraag van de heer Dijk.

De heer **Dijk** (SP):

Voorzitter, nog één opmerking daarover want hier breekt mijn klomp. Er zit hier een Groninger die van het gasveld komt. Ik ben er geboren. Houd alstublieft op en zeg het nooit weer dat het ook uitlegbaar moet zijn voor de buurman. De buurman heeft hetzelfde leed en gunt het de ander echt. Ouders gunnen het als geen ander dat hun kind een toekomst heeft. Er is niemand in dit land die niet snapt dat de schuld wordt kwijtgescholden als die kinderen een DUO-schuld zijn aangegaan. Het zal hier en daar €1.000, €2.000, €5.000, €10.000 of meer zijn. Iedereen in Nederland heeft dit schandaal gezien. Niemand zal deze vorm van solidariteit bestrijden, want iedereen snapt dat kinderen, juist kinderen in optima forma, altijd onschuldig zijn. Mijn vraag is: wilt u nooit meer zeggen dat het uitlegbaar moet zijn voor de buurman?

De **voorzitter**:

Het is een opmerking. Mevrouw Haage, u hebt ook een vraag? Dan kan de staatssecretaris die in één keer beantwoorden.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

Ik ben het eens met de opmerking van mijn buurman. Mij interesseert het ook niet wat hij van mijn vragen vindt. Het interesseert mij echt niet wat de rest van Nederland vindt. Heel veel mensen in Nederland zijn een beetje vergeten wat voor ellende er allemaal is aangedaan. Mijn opmerking gaat over wat Van Dam eigenlijk zei over de jongeren. Dat is dat u nader onderzoek zou moeten doen. Nu zet u het een beetje weg. Dat vind ik echt heel jammer, zeker nu ze hier in de zaal zitten. Mijn oproep zou zijn: betrek jongeren erbij. Het is fijn dat u erkent dat de kindregeling onvoldoende is, maar er is echt nog een stap nodig. U weigert nu zelfs onderzoek te doen naar de DUO-schulden en dat stuit mij echt tegen de borst. Misschien kan ik u daarin nog wat bewegen.

Staatssecretaris **Palmen**:

U bent wel erg voortvarend, via de voorzitter uiteraard, met uw conclusies. Vanochtend hebben wij het rapport ontvangen van de commissie-Hamer. Ook deze commissie geeft aan: heb nu specifiek aandacht voor de jongeren. Vanochtend heb ik gezegd, en dat heeft u mijn leden van het kabinet ook horen zeggen: wij gaan ook die aanbevelingen ter harte nemen. We gaan ze bestuderen en we komen met een reactie. Ik zou het heel wenselijk vinden daar de groep jongeren bij te betrekken die misschien niet uit huis geplaatst zijn.

De **voorzitter**:

Een interruptie van mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Vanmorgen zijn we inderdaad bij de uitreiking van het rapport geweest. We hebben het gelezen en heel veel aanbevelingen hebben echt wel raakvlakken met elkaar. Ik zou concreet willen vragen wanneer de staatssecretaris met een voorstel komt voor de groep jongeren. Ik snap het bestuderen, maar aan de andere kant weten we natuurlijk al heel veel. Er is natuurlijk al heel veel en heel vaak over gesproken.

De **voorzitter**:

Dat was uw laatste interruptie, mevrouw Van Dijk.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik vind het belangrijk om dit in samenhang te bekijken. Dat is vanmorgen ook de oproep geweest. U heeft mijn collega horen zeggen dat we voor de zomer met in ieder geval de kabinetsreactie komen.

Dan het blokje over brede ondersteuning en de groep van 2.000 tot 3.000 mensen die, zoals Van Dam aangeeft, de regie kwijt is. Een aantal leden vraagt dat. Hoe zit het met de gegevensdeling en wat is daarvoor nodig? Ik hoor de gemeenten, de VNG, zeggen dat dat natuurlijk heel noodzakelijk is, maar ze vragen ook of dat zomaar kan. Ik hoor ook vanuit de organisatie zelf dat het heel wenselijk is om juist de brede ondersteuning en de schaderoutes beter op elkaar te laten aansluiten. We gaan er heel vaak van uit dat we gegevens moeten delen, maar dat hoeft niet altijd zo te zijn. Soms kun je ook informatie met elkaar delen. Je lost al heel veel op als je expliciet toestemming vraagt van gedupeerden om dit goed op elkaar te laten aansluiten. In die zin is er best het een en ander mogelijk als het gaat om gegevensdeling. Uiteraard verkennen we dit samen met de privacyautoriteit, de Autoriteit Persoonsgegevens, en andere deskundigen. Ik wil daar zo goed mogelijk en zo pragmatisch mogelijk mee omgaan.

Dan kom ik op de vraag hoe de route voor die 2.000 tot 3.000 gezinnen eruit gaat zien en wie bepaalt welk gezin dat is. Dat is een lastige vraag en dat onderkende de commissie-Van Dam eveneens. Hij zegt ook -- dat heb ik inmiddels onderzocht -- dat het veld, de professionele hulpverleners heel goed weten over welke gezinnen het gaat. Ik heb het dan over de mensen die werkzaam zijn bij de gemeente of bijvoorbeeld bij het Instituut Publieke Waarden, het IPW. De professionele spelers in het veld hebben aangegeven deze mensen goed in beeld te hebben.

We zijn wat dat betreft tweedelijns en we volgen de aanmelding via de professionele dienstverleners. Juist bij deze gezinnen zien we ook dat het belangrijk is om problematiek multidisciplinair aan te pakken. Dat is precies de werkwijze waarop het Instituut Publieke Waarden normaal gesproken werkt. Zij zullen hier een belangrijke adviserende en uitvoerende rol in hebben. Binnen afzienbare tijd gaan we stappen zetten om te starten met de eerste groep van 50 gezinnen en we gaan al lerend kijken wat het beste is voor de mensen die intensieve zorg nodig hebben.

Ik ben bij het blokje overig aangekomen.

De **voorzitter**:

Ik zie dat mevrouw Wingelaar nog een onbeantwoorde vraag heeft volgens mij. Klopt dat?

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Ja, dat klopt. Nou, een onbeantwoorde vraag ... De staatssecretaris gaat er niet echt op in. We starten met 50 gezinnen voor de zomer en gaan dan opschalen. We moeten naar 2.000 tot 3.000 en dat in de tijdlijn 2027. Ik maak me daar zorgen over.

Staatssecretaris **Palmen**:

Het is natuurlijk zo dat een deel van de gezinnen op dit moment al in deze routes zit. Dat is ook de realiteit. Het Instituut voor Publieke Waarden is op dit moment al bezig met de doorbraakmethode en de professionele hulpverleners in het veld zijn hier ook mee bezig. Ik maak me op dit moment niet zo'n zorgen over de specifieke termijn voor het opschalen. Het gaat er meer om dat je niet op voorhand alles wil dichttimmeren en vastzetten. Je wil ook flexibel zijn en daarvan kunnen leren. Daarom die keuze om het verder op te schalen met de eerste 50 en dan door te pakken naar 2.000 tot 3.000 gezinnen. Dat is een richtgetal. Zoals Van Dam aangeeft: het is een schatting.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ik heb een vraag over de orde. Horen het rapport-Van Dam en het boegbeeld bij "overig" en komt ze daar nog op?

Staatssecretaris **Palmen**:

Ja.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ik vond het een beetje groot voor overig, maar gaat uw gang.

Staatssecretaris **Palmen**:

Het is een groot overig, meneer Vijlbrief. De eerste vraag was waarom dat rapport van de commissie-Van Dam überhaupt nodig was. Een aantal van u zegt: als er nu gewoon beter geluisterd was, hadden we heel wat fouten kunnen voorkomen en dan was dit rapport niet nodig geweest. Maar ja, ik denk toch dat ik heel erg blij ben met dit advies van de commissie-Van Dam. Het is iemand die op afstand heeft gestaan en die er objectief een blik op heeft geworpen na de hersteloperatie. Ik denk dat dat heel waardevol is. Dat neemt niet weg dat we dit graag samen met u doen en dat we alles wat we nu tegenkomen, gezamenlijk oppakken. Die oproep wil ik zeker ter harte

nemen. De adviezen zoals die nu zijn gegeven, vind ik echt heel belangrijk. Die inzichten worden zo veel als mogelijk opgevolgd.

Het klopt dat ik nog geen reactie heb gegeven op het aanstellen van het boegbeeld. Ik ben daar niet expliciet op ingegaan in de kabinetsreactie. Dat heeft een reden. Op dit moment heb ik ook advies gekregen van de oudercommissie en van een aantal andere stakeholders in het veld. Die vragen zich af of het nu wel zo'n goed idee is om één boegbeeld aan te stellen of dat je niet beter kunt werken met een aantal aanjagers op de specifieke deelterreinen. Ik kan me daar echt bij voorstellen dat het effectiever is om bijvoorbeeld op het vraagstuk brede ondersteuning gericht één persoon te zetten die weer andere kwaliteiten nodig heeft dan voor bijvoorbeeld het vlot trekken van het bezwaarproces. Wat dat betreft heeft de oudercommissie mij geadviseerd om gericht te versterken en niet over te gaan tot één kopstuk.

De heer **Vijlbrief** (D66):

In de mêlee van stukken: is dat advies van de oudercommissie ook bij de Kamer aangekomen?

Staatssecretaris **Palmen**:

Uiteraard.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Oké. Dan wil ik daar graag een vraag over stellen. Bent u klaar met uw boegbeeldantwoord?

Staatssecretaris **Palmen**:

Ja. Stelt u uw vraag maar.

De heer **Vijlbrief** (D66):

De staatssecretaris zegt twee dingen tegelijk die niet helemaal met elkaar kloppen. Ze zegt dat ze ongelofelijk blij is met het rapport van Van Dam, maar het belangrijkste advies voert ze niet uit. Dat kan niet waar zijn. Ik bedoel, wees eerlijk en zeg dat je het met dit stuk van Van Dam niet eens bent. Ik wil hier hom of kuit en niet een antwoord als "je kunt meerdere boegbeelden hebben". Meerdere boegbeelden is geen boegbeeld. Zegt de staatssecretaris nou: ik ben het boegbeeld, dus ik ben politiek

verantwoordelijk en u kunt mij overal op aanspreken? Dan gaan we als Kamer haar dichterbij op de huid zitten qua uitvoering, nog dichterbij voor zover dat kan. Het feit dat de oudercommissie voor of tegen is, is interessant, maar ik wil de staatssecretaris zelf horen zeggen waarom ze dit deel van de commissie-Van Dam niet uitvoert. Of heeft ze dat nog niet besloten? Ik begrijp het gewoon niet goed.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik vind het belangrijk om ook naar de adviezen van de oudercommissie in dezen te luisteren. Die heeft mij deze suggestie gedaan. Ik moet zeggen dat ik me daar iets bij kan voorstellen, maar ik sta uiteraard niet onwelwillend tegenover het alsnog aanstellen van een bestuurlijk kopstuk. Het gaat mij erom dat het toegevoegde waarde moet hebben. Als uw zorg is ... Ik heb uw collega-Kamerleden ook horen zeggen dat ze inmiddels een aantal staatssecretarissen verder zijn en willen weten hoe het met de regie zit en met de continuïteit. Dat snap ik en dat vind ik heel belangrijke argumenten. Als ik dat kan bereiken met meerdere aanjagers, is dat prima. Als uw Kamer toch zegt: na, na, we hebben daar toch zorgen over ...

De heer **Vijlbrief** (D66):

Ik herken het patroon van het kabinet-Schoof weer. Here we go again. Een kabinet doet een voorstel. Zo werkt het in dit staatsbestel. Ik wil gewoon weten wat het voorstel is van het kabinet. Komt er een kopstuk of niet? Als de staatssecretaris nee zegt, is dat ook een antwoord. Ik ben het er niet mee eens, maar dan kunnen we daarmee werken. Als ze ja zegt, is het prima en horen we graag wie dat gaat worden. Maar niet dit. Niet: als uw Kamer dat wil, et cetera ... U regeert; niet wij.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dank je wel voor deze vraag en opmerking. Het is helemaal terecht. Ik heb op dit moment aangegeven dat ik het advies van de oudercommissie volg.

De **voorzitter**:

Een interruptie hoewel u al wel door uw interrupties heen bent. Een hele korte vraag dus en echt uw laatste.

De heer **Ergin** (DENK):

Ik heb het advies van de oudercommissie gelezen, maar ik lees dit advies daar niet in terug. Hoe kan dat dan?

Staatssecretaris **Palmen**:

"Werk met aanjagers", staat erin. Voor de goede orde: ik ben ook in gesprek geweest met de oudercommissie.

De **voorzitter**:

Zo'n korte zin.

De heer **Ergin** (DENK):

Kan de staatssecretaris uitleggen waarom de Kamer "werk met aanjagers" moet begrijpen als "werk niet met een bestuurlijk kopstuk" om efficiëntie en snelheid in het proces te krijgen? Kan de staatssecretaris dat toelichten?

De **voorzitter**:

Ik geef even ruimte omdat u allen het zo belangrijk vindt, maar probeer het kort te houden.

Staatssecretaris **Palmen**:

Het beeld bij verschillende aanjagers is dat je mensen met verschillende competenties kunt inzetten. Anders moet je op zoek naar een schaap met vijf poten. Dat is de reden.

Mevrouw **Rikkers-Oosterkamp** (BBB):

Is de staatssecretaris dan niet bang dat we weer allemaal mensen krijgen die verantwoordelijk zijn voor een stukje en het geheel niet zien? Het gevaar is dat ze allemaal gaan zeggen: ik ga hier niet over, want hij gaat daarover? Daar zit de angst van de Kamer.

Staatssecretaris **Palmen**:

Die zorg begrijp ik. Aanstaande maandag begint zij met haar werkzaamheden. Er komt een nieuwe directeur-generaal die de verbinding moet gaan leggen tussen al deze verschillende aspecten.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

Om het treintje maar even af te maken: ik lees het echt niet terug in de bijlage van de oudercommissie. Ik heb die hier gesproken met een tweetal andere Kamerleden in deze zaal. Ik begrijp het echt heel anders. Volgens mij zijn er namelijk zulke goede schapen met vijf poten die er juist boven kunnen hangen en die u heel erg ten dienste kunnen zijn. Het kan de staatssecretaris helpen een beetje los te komen van heel veel gedoe. Bij al het gerollebol in de pers en dergelijke moet ik de staatssecretaris er maar op blijven aanspreken. Het wordt een lelijke bende.

Staatssecretaris **Palmen**:

In de letterlijke tekst van de aanbeveling van de oudercommissie lees ik: "Het aanstellen van een of liefst meerdere aanjagers die boven de partijen staan, zou op korte termijn opvolging moeten krijgen. Deze aanjagers kunnen een belangrijke functie vervullen in het toezien op een uniforme uitvoering van onder andere de brede ondersteuning." Dat benadrukte de oudercommissie nog eens. Ik luister naar wat u zegt. Ik vind het ook belangrijk om te luisteren naar wat u zegt. Ik ga dit nog eens heroverwegen.

Bij mijn weten zijn we een heel eind door de vragen heen.

De **voorzitter**:

Ik kijk even of de Kamerleden dat met u eens zijn, staatssecretaris.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

Ik had nog opmerkingen gemaakt over de bejegening, DNA, de bonnetjes en het kwaadspreken. Daar heb ik nog niks op gehoord.

Staatssecretaris **Palmen**:

Het is uitermate kwalijk als mensen moeten ervaren dat zij op die manier bejegend worden. Dat mag niet gebeuren. Ik vind dat heel kwalijk. Nou ja, ook dit is een punt van constante aandacht. Gelukkig zijn er ook heel veel mensen die juist ontzettend gewaardeerd worden, ook bij de hersteloperaties. Het gaat er juist om de persoonlijke zaakbehandelaren in het zonnetje te zetten, echt de helden van de uitvoeringsorganisatie. Laten zij het voorbeeld zijn van hoe je met mensen omgaat.

De **voorzitter**:

Zijn er nog meer onbeantwoorde vragen? Ik zie dat dat toch het geval is.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Misschien is de vraag impliciet beantwoord en heb ik niet genoeg op zitten letten. Ik had een voorstel met betrekking tot jongeren gedaan. Als je jongeren vraagt wat ze nu nodig hebben, is dat af en toe best wel een vraag die ze overvalt. Ik gaf aan: moet je, naast erkenning, niet na gaan denken over een mogelijkheid van, zo noem ik het, een "green card", zodat ze veel langer terecht kunnen bij de gemeente? Als ze die kaart laten zien, zegt de gemeente: we hoeven geen vragen te stellen, we gaan je gewoon helpen. Een green card die geldt voor een langere periode, zodat ze ernaar toe kunnen groeien.

Staatssecretaris **Palmen**:

Ja, dat vind ik een hele mooie suggestie. Die wordt op dit moment, als het gaat om het nazorgen en de nazorgbehoefte, meegenomen.

De **voorzitter**:

Dat waren, voordat ik aan de tweede termijn ga beginnen, de opmerkingen en onbeantwoorde vragen van de zijde van de Kamer? Ja? Dan gaan we met de tweede termijn van de zijde van de Kamer beginnen. U krijgt van mij twee minuten spreektijd. Mevrouw Haage van GroenLinks-PvdA mag beginnen.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

Hartelijk dank, voorzitter. Het is een moeilijk debat. Ik krijg het er altijd heel warm van als het zo ingewikkeld is om echt tot elkaar te komen. Ik wil ook een tweeminutendebat aanvragen.

We zijn op een aantal punten niet nader tot elkaar zijn gekomen, hoewel ik wel proef dat de staatssecretaris daar de stappen voor wil zetten. Mijn app loopt vol over de dossiers. Gezegd wordt dat het heel anders zit dan wat de advocaten volgens de staatssecretaris hebben benoemd. Ook de relatie met SGH vind ik echt heel erg ingewikkeld. Zij geven aan dat zij een Claimcode hebben. Juist een onafhankelijk persoon, noem het anders dan "een kopstuk", dat maakt me niet uit ... Laten we het gedoe achter ons laten en zorg ervoor dat iemand met statuur daaruit kan komen. Zij hebben juist zo'n belangrijke positie en worden vertrouwd door ouders en jongeren.

Dan kom ik op jongeren. Fijn dat de staatssecretaris zegt dat de kindregeling onvoldoende is. Betrek hen ook zelf bij het vervolg, zou mijn oproep zijn.

Ik heb nog weinig tot niks gehoord over de veranderingen van het DNA en de cultuur. Daar wil ik misschien in het tweeminutendebat op terugkomen.

Ik vind de termijnen voor de nazorg en de brede ondersteuning nog wel een issue. We hebben inderdaad gemerkt dat mensen daardoor echt in de knel kunnen komen, zeker als ze nog een hele opleiding willen doen. Kan de staatssecretaris daar ook nog op terugkomen?

Dank ook voor het "zitvlees" om dit allemaal vol te houden. Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel, mevrouw Haage. Dan kom ik bij de heer Dijk van de SP.

De heer **Dijk** (SP):

Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me aan bij mijn buurvrouw als het gaat over haar vragen en opmerkingen over de Stichting (Gelijk)waardig Herstel.

Dan over de persoonlijke dossiers. Het klopt inderdaad dat drie jaar geleden is afgesproken om met een lijst met minimaal noodzakelijke informatie te komen. Als er meer werd gevraagd, dan zou er ook meer worden geleverd. We zien dat dat in de praktijk niet gebeurt. Dus daar zal ik een voorstel voor gaan doen. Ook wij willen graag een tweeminutendebat en we zullen daar met een voorstel komen.

Ik ben een vraag vergeten in de eerste termijn. Ik zou de verlenging van de regeling voor jongeren met problematische schulden graag met minimaal een jaar willen verlengen. De regeling loopt anders snel af. Het verzoek is dan ook meteen om de term "problematisch" te schrappen, want dat verschilt nogal per persoon. Voor de een is dat een paar duizend euro, voor de ander kan dat honderd euro zijn.

Dan over kinderen en jongeren. Het is goed dat de staatssecretaris erkent dat deze regeling niet werkt. Fijn dat zij in reactie op de vraag van mevrouw Inge van Dijk aangeeft dat de green card een goed alternatief is. Het verzoek is eigenlijk om een brief, waarin inderdaad staat dat zij erkend worden en die als green card kan gelden bij iedere instantie of organisatie waar zij aankloppen.

Dan blijven de DUO-schulden over. Dit is een oproep aan iedereen die meeluistert of op de tribune zit: zie wat jullie nu voor elkaar hebben gekregen. Het zijn misschien een paar kleine stapjes, maar de erkenning volgt. Het alternatief van de green card werd net omhelsd door de staatssecretaris. De erkenning dat de kindregeling niet goed werkt, is een

stap. Het kwijtschelden van de DUO-schulden kan. We moeten doorgaan, we moeten doorwerken. Ik zie hier een aantal Kamerleden die zich daarbij aansluiten, die dat ook willen. Maar dan moeten we de druk verder opvoeren. Ik ben heel erg voor samen, ik ben ongelofelijk constructief. Ik vind het fantastisch om met elkaar te overleggen, maar er moet ook boter bij de vis geleverd worden.

Ik zei net: ik heb een broertje dood aan politieke problemen depolitiseren. Dus ik ga hier stevig politiseren. Het is de taak van BBB en Nieuw Sociaal Contract om hier iets aan te gaan doen, om niet mooie woorden te prediken, maar om te gaan doen, om geen beloftes te doen, maar om te gaan doen. Dat is politiseren en dat is wat ik daarmee bedoelde. Ik hoop dat wij op jullie steun kunnen rekenen en ik hoop dat er echt beweging gaat komen, want jongeren moeten verder. Het duurt al jaren en het kan echt niet langer zo.

De **voorzitter**:

Dan kom ik bij de heer Ergin van DENK.

De heer **Ergin** (DENK):

De afdrank is dat we weer met elkaar een debat hebben gevoerd, dat we weer allemaal van die standaardantwoorden hebben gekregen en dat er weer moties ingediend gaan worden. Mijn fractie zal dat ook doen en sommige moties zullen we met meerdere partijen indienen. De wanhoop is echt nabij bij heel veel ouders, maar inmiddels ook voor ons in onze rol. Wat moeten wij nog meer doen dan vragen stellen, moties indienen, meedenken, meeschrijven, een-op-een? De wanhoop is aan deze kant ook nabij. De oproep aan de staatssecretaris is: bij het eerstvolgende debat verwacht ik gewoon iets meer leiderschap.

Ik kan me goed voorstellen dat de staatssecretaris zegt dat zij advies bijvoorbeeld over een bestuurlijke trekker liever niet wil. Ik ben zelf ook bestuurder geweest. Het kan werken, maar het kan ook tegen je werken. Ik wil dan wel een staatssecretaris hier hebben waar we gewoon vragen aan stellen en antwoorden van krijgen. Oplezen van een papiertje mag; dat doen wij hier ook. Ik wil wel iets meer eigenaarschap en iets meer pit zien van deze staatssecretaris.

Dan is er het volgende onderwerp waarmee we aan de slag moeten gaan, namelijk het kwijtschelden van de DUO-schulden van jongeren, het erkennen van de jongeren en het ervoor zorgen dat ook zij ondersteuning kunnen krijgen. Het zal niet aan de goede bedoelingen van deze staatssecretaris liggen, daar geloven we allemaal in, maar we moeten gewoon stappen maken, actie ondernemen. Vanaf nu wil ik dat gewoon van de staatssecretaris

zien en zal ik dat ook blijven afdwingen. We zien elkaar bij het tweeminutendebat.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan de heer Vijlbrief.

De heer **Vijlbrief** (D66):

Voorzitter, dank u wel. Drie dingen. Ik denk dat de route Stichting (Gelijk)waardig Herstel zo spoedig mogelijk door het ministerie van Financiën moet worden geïmplementeerd als de hoofdroute, zoals Van Dam zegt. Ik heb de staatssecretaris daar gehoord en die heeft gezegd dat zij voor het meireces met een brief daarover komt. Ik ga ervan uit dat in die brief niet acht overwegingen staan, maar dat daar staat dat het geregeld is. Dat is één.

Twee. Over het kopstuk, de trekker of hoe je het ook verder wil noemen, zegt de staatssecretaris na wat doorvragen dat zij het wel wil heroverwegen. Ik ben blij met de toezegging. Ik ga de staatssecretaris wel aan die toezegging houden. Ik beschouw het als een toezegging dat de staatssecretaris erover gaat nadenken en dat we ook binnen diezelfde termijn, voor het meireces, daar een uitkomst van horen.

Ten slotte zou ik van de staatssecretaris nog één keer de verzekering willen hebben -- dat komt voort uit mijn Groningse ervaring, dus daarom zeg ik het - - dat geld op zich geen belemmering is bij het herstel van de toeslagen. Ik loop wat langer mee en ruik onder de antwoorden zo nu en dan voorzichtigheid, die ik associeer met geld. Als dat niet zo is, dan is het prima. Ik vind zelf dat geld in dit schandaal niet de overweging kan zijn. Dat vond ik in Groningen en dat vind ik ook hier. Ik denk dat de staatssecretaris dat eigenlijk ook vindt. Ik wil dat graag nog een keer horen, vandaar dat ik, misschien ten onrechte, doorging over die gemeentes. Maar ook op andere terreinen kan het niet zo zijn dat recht doen in dit dossier wordt belemmerd door financiële belemmeringen. Hiervoor moet alles uit de kast, zoals we dat ook in andere schandalen hebben gedaan. Dat doen hielp ook op een gegeven moment. Dat zou mijn oproep aan de staatssecretaris zijn.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan kom ik bij mevrouw Rijkers.

Mevrouw **Rijkers-Oosterkamp** (BBB):

Voorzitter, dank u wel. Ik zit hier ook met een dubbel gevoel. We hebben het er weer over. Volgens mij zijn we nog niet heel veel dichterbij een oplossing, en dat maakt me best wel verdrietig. Ik wil de staatssecretaris heel graag oproepen om niet te zeggen: we zijn in gesprek en we zijn bezig. Die SGH-route moet op orde. Wij krijgen ondertussen berichten. We zitten heel irritant met de telefoon nu, maar daardoor krijgen we ook vanuit het land berichten en dingen binnen. Daaruit proef je echt zo verschrikkelijk veel loopgraven van beide kanten. Volgens mij moeten we daaruit. Als we met z'n allen in die loopgraven blijven zitten, dan komen we er nooit uit. Dus vraag alstublieft iemand, bijvoorbeeld meneer Van Dam, om aan tafel te komen zitten. Binnen een week zijn we eruit. Ik denk echt dat dat kan, maar dan moet iedereen over zijn schaduw heen stappen. Dan moet het ministerie over zijn schaduw heen stappen, maar moeten ook de SGH en de oudercommissie over hun schaduw heen stappen. Alstublieft, los het op.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Dank u wel. De heer Faddegon.

De heer **Faddegon** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Op zich hoor ik toch wel goede wil bij deze staatssecretaris, denk ik. Het is wel een zware taak die de staatssecretaris heeft, en het kan geen verder uitstel meer hebben. Goede voornemens zijn wat mij betreft geen garantie dat de zaak inderdaad in 2027 is opgelost. Ik refereer aan die prachtige klok die hier in de Tweede Kamer hangt. Daar zien we op hoelang we hier al zitten. Ik zou daar graag een barometer willen ophangen die laat zien hoe het staat met de toeslagenaffaire. Hoeveel procent is er inmiddels opgelost? Hoeveel procent moeten we nog oplossen? Dan kunnen we van dag tot dag zien hoeveel procent u oplost, zodat we kunnen monitoren of in 2027 de zaak werkelijk is opgelost. Dat zou wat mij betreft een hele mooie stimulans zijn voor iedereen om er inderdaad aan te werken dat die barometer niet terugloopt, maar alleen oploopt naar de honderd procent voltooiing. Get it done, zou ik zeggen.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Er is een interruptie van de heer Dijk.

De heer **Dijk** (SP):

Kan de PVV uitleggen waarom zij akkoord gaan met miljarden extra voor defensie en oorlogsindustrie, maar geen cent overhebben voor het kwijtschelden van DUO-schulden van jongeren?

De heer **Faddegón** (PVV):

Nee, dat kan ik op dit moment niet uitleggen. Dan zult u bij mijn collega moeten zijn. Ik ben vier dagen geleden gevraagd om dit debat te doen, omdat het voor mijn collega helaas niet mogelijk was om hier aanwezig te zijn. Ik heb me ingelezen en zie heel veel woorden, heel veel tekst. Ik denk dan: ik heb het liever gewoon in een mooi plaatje, in een dashboard, zodat we kunnen zien waar we staan. Dat is alles.

De heer **Dijk** (SP):

Dan een veel simpelere vraag, die volgens mij een leek had kunnen bedenken als die aan dit debat ging meedoen. Vindt de PVV-fractie dat de DUO-schulden van jongeren moeten worden kwijtgescholden?

De heer **Faddegón** (PVV):

Daar kan ik op dit moment geen eenduidig antwoord op geven. Er is een heleboel geld beschikbaar in dit proces. Ik geloof ook niet dat geld op zich een probleem was in dit hele traject. In hoeverre de vergoeding die aan de ouders wordt gegeven weer compenseert voor schulden die kinderen zijn aangegaan, kan ik op dit moment niet beoordelen. Ik doe daar dus verder geen uitspraken over.

De **voorzitter**:

Dan kom ik bij mevrouw Wingelaar.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Dank u wel, voorzitter. Ik wil, naar aanleiding van wat net is ingebracht door de collega's, toch nog even de bevestiging van de staatssecretaris dat ze er vertrouwen in heeft dat de relatie met SGH hersteld wordt en we aan de slag kunnen met deze verdere operatie. Ik meende dat gehoord te hebben. Ik hoor toch nog wat twijfels daarover.

Dan de UHT en de afstand. Er werd gezegd: nou ja goed, er is wel afstand, maar in de beeldvorming vinden wij het toch wel belangrijk dat er misschien zelfs een andere naam aan gekoppeld wordt. De staatssecretaris zegt ook:

we gaan responsiever werken en we koppelen dat ook terug in de rapportages. Hoe kunnen wij dat zien? Ik zeg dat weer in relatie tot de opdracht van de BAC. Die acceptatiegraad moet omhoog. Als de staatssecretaris dat wil terugkoppelen, dan vraag ik me af hoe ik dat kan zien in de rapportages van de staatssecretaris. Dat is misschien nog wel een vraag die ik zou willen stellen.

Brede ondersteuning en uniformiteit: ja, maar kunnen gemeentes dan wel ook hun eigen menselijke maat blijven leggen?

Ik blijf de pilot voor 50 gezinnen met zeer veel interesse volgen. Ik maak me daar wel zorgen over, zeker in het kader van de opschaling.

De **voorzitter**:

Een interruptie van mevrouw Haage.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

Mijn collega van D66 zei geheel terecht dat geld nooit een probleem zou mogen zijn. Ik ken uw partij, die zo ongeveer is opgericht vanwege dit probleem. Hoe staat NSC eigenlijk tegenover dat vraagstuk?

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Het vraagstuk van?

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

Dat geld nooit een probleem zou mogen zijn, ook niet als er meer geld nodig is om issues hierin op te lossen. Hoe staat uw partij daar dan in?

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Maar goed, ik heb begrepen dat de passende financiële kaders er nu liggen. Mocht het zo zijn dat er meer geld nodig is, dan zijn wij niet de partij die zegt: kom niet aan mijn deur kloppen. We staan dan altijd open voor voorstellen, maar vooralsnog begreep ik dat dit past binnen de kaders.

De heer **Dijk** (SP):

Kunnen we dan met de NSC-fractie afspreken dat als bijvoorbeeld de kindregeling of de DUO-schulden van kinderen niet voor 1 juni 2025 zijn

opgelost, we ze dan allemaal kwijtschelden? Dan geven we onszelf, u en deze staatssecretaris een limiet, een paar maanden om het echt op te kunnen lossen met een regeling die wel werkt. En als het voor 1 juni niet geregeld is, dan schelden we alle schulden kwijt. Want er is toch geen financieel limiet, dus prima.

Mevrouw **Wingelaar** (NSC):

Dat gaat natuurlijk heel erg snel. Aan de ene kant schermt u hier met de adviezen van de commissie. De commissie adviseert inderdaad ook om geen generieke regelingen meer voor te stellen. Aan de andere kant hoor ik hier een staatssecretaris die zegt: dat manifest neem ik serieus en ga ik bestuderen. Nou, dan komen we daar later nog op terug.

De **voorzitter**:

Dan kom ik bij mevrouw Van Eijk.

Mevrouw **Van Eijk** (VVD):

Dank u wel, voorzitter. Dank aan de staatssecretaris voor het beantwoorden van de vragen. Ik heb in de eerste termijn al aangegeven dat onze fractie het grootste gedeelte van de kabinetsreactie ook volgt. De staatssecretaris heeft daarin aangegeven de aanbevelingen van de commissie-Van Dam, met uitzondering met name van het punt ten aanzien van het bestuurlijk kopstuk, over te nemen. De staatssecretaris heeft nu aangegeven dat ze dat punt gaat heroverwegen.

Wij waren het op zich eens met de kabinetsreactie, omdat we echt vinden dat deze staatssecretaris verantwoordelijk is en het ook op haar manier moet kunnen oplossen. Als er ideeën zijn vanuit een oudercommissie, dan denk ik dat je daar ook altijd serieus naar moet kijken. Ik begrijp dat ze die naast elkaar gaat leggen en dat ze de Kamer daar opnieuw over gaat informeren. Dat wachten we dan af, maar gezegd hebbende dat dat bestuurlijk kopstuk nog niet de keuze is die wij op dit moment zouden maken.

Dan kom ik op het informeren van de Kamer. Daar ben ik mijn inbreng mee begonnen. Ik heb de staatssecretaris goed gehoord. Ze zou het in haar oren knopen. Laat dit alstublieft niet meer gebeuren. Ik snap het dilemma. Wat mevrouw Inge van Dijk ook zei: het komt altijd uit. Dan heb ik liever dat ik geïnformeerd ben, ook als er nog geen oplossing is, dan dat we er achteraf met elkaar op deze manier over moeten spreken. Dat vind ik ongemakkelijk.

Ik sluit me aan bij de punten ten aanzien van de SGH, met name zoals de heer Vijlbrief ze maakte. Laten we ervoor zorgen dat we zo snel mogelijk van de kant af gaan komen. Dat betekent dus ook dat die relatie hersteld moet

worden en dat de vraagstukken die er liggen op het gebied van governance en opschaling aangepakt en opgelost moeten worden. Ik ga ervan uit dat die onderdelen ook terugkomen in de toegezegde brief. Daar wil ik het bij laten.

De **voorzitter**:

Dan kom ik bij de laatste spreker van de kant van de Kamer. Dat is mevrouw Van Dijk.

Mevrouw **Inge van Dijk** (CDA):

Dank u wel, voorzitter. De staatssecretaris begon haar betoog met: 100 dagen, 1.000 vragen. Ik heb heel snel een beetje grof gerekend. Sinds het herstelschandaal bekend is geworden, zijn er ongeveer 2.009 dagen verlopen. Dan kun je je ook wel voorstellen hoeveel vragen ouders inmiddels hebben. Een jaar geleden ongeveer, misschien ook wel langer geleden, zongen de ouders "Het duurt te lang". Inmiddels kunnen we ervan maken "veel te lang".

Ik deel de frustratie van collega Ergin met betrekking tot de rol van de Kamer, want die vraag stel ik mezelf de afgelopen tijd steeds vaker. Wat doen we hier eigenlijk en slaan we überhaupt een deuk in een pakje boter, om het zo maar te zeggen? Ik denk dat we er veel dichter op moeten gaan zitten. Ik zou de staatssecretaris dan ook willen vragen om ons frequenter te informeren over de voortgang. Ik vraag dit niet omdat ik ervan hou om grote rapporten te lezen, maar omdat ik echt het gevoel heb dat we meer grip moeten krijgen en er dichter bovenop moeten gaan zitten.

De SGH. Het is al gezegd: los het alstublieft snel op. Ik ben blij met het antwoord dat er ruimte is om op een later moment eventueel te kijken naar een herziening voor ouders uit de eerste groep.

Dan de kindregeling. Ik snap alles, weer rapporten bestuderen et cetera, maar we hebben bij het vorige debat, toen Van Dam aangekondigd werd, als Kamer vrij breed gezegd: neem alstublieft wel die kinderen mee. Dat kon niet, dat kon niet, dat kon niet. Maar je ziet waar we nu staan. Doordat het toen niet kon, hebben we nu waarschijnlijk weer een jaar achterstand totdat we antwoord hebben voor die kinderen. Dat vind ik zo frustrerend. We zien het gewoon aankomen. Op het moment dat werd gezegd "het kan niet" wisten we alweer dat de kinderen weer een jaar kunnen wachten. Ik vind het gewoon echt veel te lang en ik hoop dat de staatssecretaris toch sneller dan voor de zomer met een reactie gaat komen.

Dan de aanjager of kopstuk. Ik heb het gehoord en ik hoor heel graag wanneer de heroverweging hierover naar de Kamer komt.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan kijk ik even naar de staatssecretaris. Kunt u zo door met de beantwoording?

Staatssecretaris **Palmen**:

Een kwartiertje?

De **voorzitter**:

Nou, een kwartier? Er zijn weinig vragen gesteld. Tien minuten.

De vergadering wordt van 17.06 uur tot 17.20 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Welkom terug, staatssecretaris. Ik heropen de vergadering voor de tweede termijn van de zijde van de staatssecretaris. Ik zou graag op de tribune ook stilte willen hebben -- mensen, alstublieft -- zodat we weer verder kunnen met de vergadering. Staatssecretaris ... Kan de tribune ook stil zijn, alstublieft? Staatssecretaris, aan u het woord.

Staatssecretaris **Palmen**:

Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen hoorde ik in de tweede termijn echt een heel leuk idee: dat is de barometer. Ik vind 'm echt heel leuk. Laten we die gaan uitvoeren. Dan kunnen we inzichtelijk maken waar we staan en dan zo snel mogelijk naar de honderd. Dank.

Dan was er nog een vraag van mevrouw Haage van GroenLinks-PvdA. Zij vraagt of ik de jongeren betrek. Natuurlijk, zonder jongeren kan dit niet. Wil ik de jongeren betrekken? Nou, absoluut. Absoluut.

Dan kom ik op het aanvullend schuldaanbod. Dat was ook een vraag. Dat staat nu tot 1 mei en dat is het al bijna. We hebben in het verleden de termijn al verlengd, maar ik merk dat jongeren toch niet goed bereikt worden. We gaan daartoe ook een brief sturen, om ze er nog eens extra op attent te maken dat die mogelijkheid er is. Ik ga niet vasthouden aan 1 mei; ik ben bereid hier nog een stuk verlenging aan te geven.

De **voorzitter**:

Er is een interruptie van de heer Dijk. Uw vraag alstublieft.

De heer **Dijk** (SP):

Dat is mooi, dat is echt goed om te horen. Om het toch even iets concreter te maken: moet ik denken aan een jaar, een paar maanden of ...?

Staatssecretaris **Palmen**:

Ik ga uit van zes maanden, maar u weet dat wij ook nu in gezamenlijkheid kijken naar de aanbeveling van de commissie van mevrouw Hamer. Dit zijn allemaal elementen die betrekking hebben op jongeren en alles wat zij hebben meegemaakt. Dit moeten we in samenhang bekijken.

De **voorzitter**:

Een korte vervolgvraag.

De heer **Dijk** (SP):

Dus het zit niet muurvast op zes maanden?

Staatssecretaris **Palmen**:

Nee, de verlenging staat nu tot 1 mei en ik heb gezegd dat we dat gaan verlengen met zes maanden.

Even kijken. O ja, meneer Ergin vraagt wat die versnelling nu is geweest. Hoeveel dossiers zijn er verstrekt vanaf november 2024? Daar zou ik op terugkomen. In de periode van november 2024 tot nu toe zijn 3.818 dossiers verstrekt.

Volgens mij ben ik dan al een heel end, want er waren niet meer zo heel erg veel vragen. Mevrouw Wingelaar vroeg nog hoe zij dan terugziet of bezwaarschriften nou daadwerkelijk responsiever behandeld worden. Wij hebben tot op heden nooit inzichtelijk gemaakt welke gronden voor bezwaar ingediend werden. Dat is iets waar we natuurlijk veel beter naar moeten kijken, omdat je anders geen responsieve bezwaarbehandeling kunt doen. Zo simpel is het. Dat zijn concrete dingen en die gaat u ook terugzien in de voortgangsrapportages; dat dat inzichtelijker wordt.

U heeft ook gevraagd om bij te houden in hoeverre we de adviezen van de Bezwaarschriftenadviescommissie overnemen. Ook dat zijn weer elementen

die terug kunnen komen in de voortgangsrapportage. We kunnen dat dan op die manier inzichtelijk maken.

Dan is er nog gevraagd wanneer de heroverweging rondom het kopstuk naar de Kamer komt. Ik heb volgens mij al toegezegd dat dat voor het meireces zal zijn.

Volgens mij ben ik er dan doorheen.

De voorzitter:

Ik kijk even of de Kamerleden nog met onbeantwoorde vragen zitten. Ik krijg niet de indruk. Ik denk dat we een goed debat met elkaar gehad hebben. Dan rest mij nog om de toezeggingen van de staatssecretaris even voor te lezen, en dan kan de staatssecretaris ook aangeven of dat inderdaad klopt. Mevrouw Rijkers?

Mevrouw Rijkers-Oosterkamp (BBB):

Ik mis er nog eentje en dat is of de staatssecretaris het ziet zitten om samen met de SGH en één persoon of mediator te gaan zitten om dit op te lossen.

Staatssecretaris Palmén:

Ik wil hier ook echt heel graag samen met de SGH op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen uitkomen. Als het nodig is om daar iemand bij te zetten, dan ben ik daar uiteraard toe bereid, want het is me echt heel veel waard om deze route die voor ouders zo ontzettend belangrijk is te laten slagen.

De heer Dijk (SP):

Ik had het misschien iets eerder moeten doen, maar ik had in de eerste termijn de vraag gesteld hoe de staatssecretaris gaat beoordelen welke gezinnen recht hebben op de aanpak voor gedupeerden die de regie kwijt zijn. Kan je dan niet weer juist twee verschillende groepen met gedupeerden vinden? Dit gaat over die complexe gevallen, die route in de commissie-Van Dam. En hoe wordt het dan met de vergoedingen en de schade geregeld?

Staatssecretaris Palmén:

Dat zijn twee verschillende dingen. Complexe schades is iets anders dan gezinnen die de regie kwijt zijn. Dat zijn de gezinnen die te maken hebben met multiproblematiek die misschien al voor de toeslagen is ontstaan, maar

die doorloopt. De commissie-Van Dam zegt daarvan: we denken dat het 2.000 tot 3.000 mensen zijn. Wij hebben hier ook overleg over gehad. Hoe gaan we die dan vinden? Het beeld is -- dat heb ik in de beantwoording al gezegd -- dat de professionele hulpverleners deze mensen goed in beeld hebben. Dat is wat zij ons teruggeven. Voor een aantal geldt al dat zij in die intensieve zorgroutes zitten met bijvoorbeeld IPW, die een multiprobleemaanpak voorstaat. Dus in die zin zijn we er al mee bezig. Nou ben ik heel even kwijt of ik daarmee uw vraag helemaal heb beantwoord, want het gaat om verschillende aspecten hè? Complex is dus iets anders dan de gezinnen die de regie kwijt zijn.

De **voorzitter**:

Was dit het zo? Of is er nog een stukje van uw vraag onbeantwoord, meneer Dijk?

De heer **Dijk** (SP):

Ik vroeg me af hoe dat zit. Krijgen deze complexe gevallen, die route die bij de heer Van Dam in het rapport zit, krijgen deze mensen daarbij gewoon alle schade hersteld? Is dat het principe?

Staatssecretaris **Palmen**:

Het beeld is dat die complexe schades belegd worden bij een commissie complexe schade. Dat zou een ombuiging zijn van de Commissie Werkelijke Schade. Daar zul je dus veel meer met maatwerk moeten werken. Alleen ontkom je er ook in het letselschadestelsel niet zomaar aan dat je soms moet werken met staffels, zeker als het gaat om immateriële schade of andere complexe aangelegenheden.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

De staatssecretaris heeft nog niet geantwoord op mijn herhaalvraag over cultuur en DNA van de organisatie in de bejegening. Ja, dus daar graag nog een reactie op.

Staatssecretaris **Palmen**:

Het klopt dat het belangrijk is om daar aandacht aan te besteden. Er lopen op dit moment ook veel programma's die juist medewerkers helpen om anders naar de problematiek te kijken.

De **voorzitter**:

Dan ben ik nu toegekomen aan het voorlezen van de toezeggingen die u gedaan hebt, staatssecretaris, zodat u kunt beoordelen of het allemaal klopt.

- Eerste toezegging. De staatssecretaris zegt toe de Kamer binnen enkele maanden te informeren over het onderzoek naar de validatie van de data.
- Tweede toezegging. De staatssecretaris zegt toe de Kamer in de volgende voortgangsrapportage nader te informeren over de aanpak van verstopping in de afhandeling van bezwaren in de dossiers.
- Derde toezegging. De staatssecretaris zegt toe de Kamer in de volgende voortgangsrapportage nader te informeren ten aanzien van het in dienst treden van personeel bij de UHT.
- Vierde toezegging. De staatssecretaris zegt toe de Kamer voor het meireces schriftelijk te informeren ten aanzien van SGH. Een toezegging aan de heer Vijlbrief.
- Vijfde toezegging. De staatssecretaris zegt toe de heroverweging ten aanzien van een bestuurlijk kopstuk voor het meireces naar de Kamer te sturen.

Mevrouw Haage heeft een tweeminutendebat aangevraagd. Ik zou nog graag willen weten op welke termijn zij wil dat het tweeminutendebat wordt ingepland. Zullen we daarmee beginnen? Ik kijk even of de staatssecretaris ook vindt dat de toezeggingen kloppen.

Mevrouw **Haage** (GroenLinks-PvdA):

Er zitten behalve hier op een volle tribune nog veel meer mensen thuis te wachten. Mijn voorstel zou zijn om het tweeminutendebat zo snel mogelijk, het liefst nog in de maand april, in te plannen.

De **voorzitter**:

We gaan dit doorgeleiden. Ik kijk even naar de staatssecretaris. Zijn de toezeggingen correct?

Staatssecretaris **Palmen**:

Ja.

De **voorzitter**:

Ja, die toezeggingen zijn ook correct. Dank u wel. Dan denk ik dat we een effectieve vergadering hebben gehad, die ook nog mooi binnen de tijd is gebleven. Volgens mij zijn ook alle vragen, voor zover mogelijk, beantwoord. Ik wens iedereen alvast een fijne avond toe en sluit hierbij de vergadering.

Sluiting 17.30 uur.